

Gmina Tyczyn

Nr 5 (611)
31.05 – 27.06.2020 r.

Cena 1,50 zł

GŁOS TYCZYNA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Borek Stary

Hermanowa

Kielnarowa

Tyczyn

Pomnik św. Jana Pawła II
przy kościele parafialnym
w Borku Starym

Fot. Jerzy Konkol

W numerze:

- Informacje z Urzędu Miejskiego w Tyczynie
- O poświęceniu pomnika św. Jana Pawła II w Borku Starym
- Informacje z biblioteki publicznej i domu kultury
- Bankowcy przestrzegają przed oszustwami na koronawirusa
- Tyczyn na dawnych fotografiach

Cytaty papieża św. Jana Pawła II w 100-lecie urodzin

• Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje Westerplatte, jakiś wymiar zadań, które trzeba podjąć i wypełnić, jakąś słuszną sprawę, o którą nie można nie walczyć, jakiś obowiązek, powinność, od której nie można się uchylić, nie można zdezerterować. Wreszcie, jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba utrzymać i obronić, tak jak to Westerplatte. Utrzymać i obronić, w sobie i wokół siebie, obronić dla siebie i dla innych.

• Z niej się wyłaniam... Gdy myślę Ojczyzna – By zamknąć ją w sobie jak skarb. Pytam wciąż, jak go pomnożyć (...) Ojczyzna: wyzwanie tej ziemi rzucone przodkom i nam, by stanowić o wspólnym dobru i mową własną jak sztandar wyśpiewać dzieje.

• Dzieci są nadzieją, która rozkwita wciąż na nowo, projektem, który nieustannie się urzeczywistnia, przyszłością, która pozostaje zawsze otwarta.

• Całym sobą płacisz za wolność – więc to wolnością nazywaj, że możesz, płacąc ciągle na nowo, siebie posiadać.

• Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi.

• Kobiecość odnajduje siebie w odbiciu męskości, podczas gdy męskość potwierdza się przez kobiecość.

• Musicie od siebie wymagać, nawet gdyby inni od was nie wymagali.

• Droga do celu to nie połowa przyjemności, to cała przyjemność.

• Człowiek rodzi się, kocha i umiera nie na próbę.

• Człowieka trzeba mierzyć miarą serca – sercem.

• Musicie być mocni tą mocą, którą daje wiara! Musicie być mocni mocą wiary! Musicie być wierni! Dziś tej mocy bardziej Wam potrzeba niż w jakiegokolwiek epoce dziejów. Musicie być mocni mocą nadziei, która przynosi pełną radość życia i nie pozwala zasmucać Ducha Świętego! Musicie być mocni mocą miłości, która jest potężniejsza niż śmierć... Musicie być mocni miłością, która cierpliwa jest, łaskawa jest...

• Co to znaczy czuwać? To znaczy, że staram się być człowiekiem sumienia. Że tego sumienia nie zagłuszam i nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawiać, przewyciężając je w sobie. To taka bardzo podstawowa sprawa, której nigdy nie można pomniejszyć, zepchnąć na dalszy plan (...).

• Należy przewyciężyć myślenie, zgodnie z którym większym zaszczytem dla kobiety jest praca poza domem niż zajmowanie się domem.

• Naród jest przede wszystkim bogaty ludźmi. Bogaty człowiekiem. Bogaty młodzieżą. Bogaty każdym.

• Najbardziej twórczą ze wszystkich prac jest praca nad sobą, która pozwala odnajdywać urok młodości.

• Nie ma pokoju bez sprawiedliwości, nie ma sprawiedliwości bez przebaczenia.

• Nie ma większego bogactwa w narodzie nad świętych obywateli.

• Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój! I odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!

• Prawo do życia nie jest tylko kwestią światopoglądu, nie jest tylko prawem religijnym, ale jest prawem człowieka.

• Trzeba być zawsze tym, czym Bóg chce, aby człowiek był. Wtenczas nigdy nie jest się niczym!

• Wolności nie można tylko posiadać, nie można jej zużywać. Trzeba ją stale zdobywać i tworzyć przez prawdę.

• Ja wiem, co to jest wojna, lecz muszę powiedzieć, że wojna nie rozwiązuje problemów, ale je mnoży.

• Jak można kochać Boga który jest niewidzialny, nie kochając człowieka który jest obok nas.

• Wstań! Nie skupiaj się na swoich słabościach i wątpliwościach. Wprostuj się... Wstań i idź!

• Wczoraj do ciebie nie należy. Jutro niepewne... Tylko dziś jest twoje.

• Naukowiec nie jest twórcą prawdy, ale jej odkrywcą.

• Święci nie żądają od nas oklasków, ale byśmy ich naśladowali.

• Nauczcie się kochać to, co prawdziwe, dobre i piękne.

• Jesteśmy tym bogatsi, im więcej rzeczy zbędnych zdołamy odrzucić.

• Jeśli chcesz znaleźć źródło, musisz iść do góry, pod prąd.

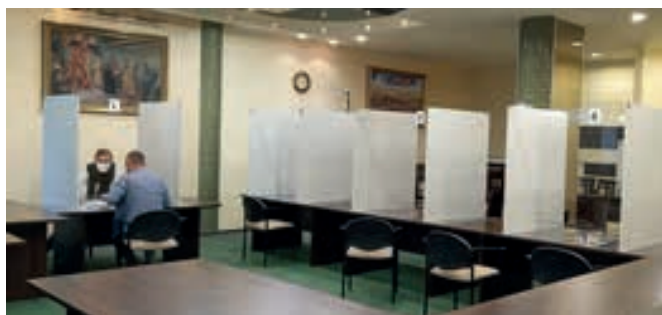
• Jestem radosny, wy też bądźcie!

Zmiany w działalności instytucji samorządowych

Zakończono zostało całkowite zamknięcie instytucji samorządowych w naszej gminie. Powoli podejmowane są działania mające na celu usunięcie dotychczasowych utrudnień wynikających ze stanu epidemii w Polsce. Nie wszystko jednak powróci do dawnego sposobu pracy.

Nowa forma pracy Urzędu Miejskiego w Tyczynie

Od 4 maja br. w Urzędzie Miejskim w Tyczynie wprowadzona została obsługa stron w zakresie odpowiadającym ograniczeniom wynikającym z pandemii koronawirusa. Budynek urzędu jest nadal niedostępny w całości dla mieszkańców, ale **otwarta została sala obsługi klienta w sali posiedzeń Rady Miejskiej. Wejście do niej jest od tyłu budynku urzędu.** Utworzone zostały 4 stanowiska do kontaktu mieszkańców z urzędnikami oraz stanowisko informacyjne, na którym dyżuruje pracownik i telefonicznie wzywa odpowiedniego urzędnika. Nadal zachęcamy jednak do komunikowania się za pomocą telefonów i e-maili.

Sala obsługi klienta w Urzędzie Miejskim w Tyczynie

Zlikwidowana została całkowicie kasa w budynku urzędu. **Wszystkie płatności na rzecz gminy należy dokonywać w Banku Spółdzielczym w Tyczynie**, który na podstawie umowy z gminą **nie pobiera od tego prowizji.**

Jeżeli ktoś chce załatwić sprawę dotyczące ksiąg wieczystych, proszę wcześniej skontaktować się telefonicznie z Zamiejscowym Wydziałem Ksiąg Wieczystych z siedzibą w Tyczynie, tel. (fax) **17 229-12-44.**

Oświata

Od 18.05 br. funkcjonują w zmniejszonej formie żłobki i przedszkola w Tyczynie. Ich właściciele zorganizowali odpowiednie zabezpieczenie dzieci i pracowników. W szkołach podstawowych nie było chętnych rodziców do wysłania dzieci do klasy „0” i oddziałów przedszkolnych. Ruszyła natomiast rewalidacja uczniów. Gdy przekazuję tę informację do redakcji „Głosu Tyczyna”, szkoły przygotowują się do rozpoczęcia od 25.05 br. działalności wychowawczej dla klas I–III, lecz ich funkcjonowanie uzależnione jest od deklaracji rodziców. W przypadku otwarcia szkół zapewnione zostaną wytyczne przekazane przez inspekcję sanitarną.

Kultura i sport

Niestety, w tym roku nie możemy zorganizować „Dni Tyczyna”. Natomiast od 25.05 br. częściowo wznowi działalność Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Katarzyny Sobczyk w Tyczynie wraz z filiami. Możliwe będą spotkania zespołów śpiewaczych, wznowione zostaną zajęcia sportowo-rekreacyjne, lecz z zachowaniem obowiązujących obecnie zasad, tj. 12 ćwiczących w sali widowiskowej i odpowiedzialność instruktora za zachowanie wytycznych inspekcji sanitarnej. Planowane jest otwarcie „Orlika” od 1.06 br.

Nie zapominajmy, że koronawirus nadal jest groźny. Aktywność społeczna powinna być przywracana ostrożnie, bez zbędnej brawury i w kolejnych krokach, które pozwolą poznać ewentualną groźbę powrotu do zwiększania zachorowań i jej wyeliminowanie.

Tekst: **Janusz Skotnicki**
Burmistrz Tyczyna

Urząd Miejski w Tyczynie – wykaz przydatnych numerów telefonu	
Sekretariat	17 23-04-941
Profil Zaufany	17 23-04-929
Urząd Stanu Cywilnego	17 23-04-931
Ewidencja ludności, dowody osobiste	17 23-04-939
Podatek rolny	17 23-04-934
Budownictwo	17 23-04-918 17 23-04-919
Geodezja	17 23-04-921
Inwestycje	17 23-04-913
MGOPS	17 23-04-910 -912, -914
Działalność gospodarcza	17 23-04-926
Zarządzanie kryzysowe	17 23-04-930
Ochrona środowiska	17 23-04-915

RADA MIEJSKA UCHWALIŁA

29 kwietnia br. odbyła się XXII sesja nadzwyczajna VIII kadencji Rady Miejskiej w Tyczynie.

Radni wysłuchali **sprawozdań za 2019 r.** przedstawionych przez:

- inspektor UM **Ewę Chlebek** - z działalności Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyczynie wraz z raportem z realizacji Programu Przeciwdziałania Narkomanii;
- inspektor UM **Krystynę Knutel** - z realizacji „Programu współpracy Gminy Tyczyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”;
- kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej **Barbarę Lew**:
 - z działalności MGOPS w Tyczynie,
 - rocznego sprawozdania Burmistrza Tyczyna z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny,
 - z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tyczyn,
 - analizy realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019,
 - oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Tyczyn;
- inspektor UM **Joannę Kalembkiewicz** - z realizacji „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Tyczyn”.

Podjęto także uchwały w sprawach:

- **Wprowadzenia „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Tyczyn” na 2020 r.**

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt opieka nad zwierzętami bezdomnymi stanowi zadanie własne gminy. Rada Miejska w Tyczynie zobowiązana jest do określenia w drodze uchwały (corocznie) programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. W związku z obowiązującymi przepisami przygotowany został program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Tyczyn w 2020 r. W programie ujęto zasady zapewnienia tym zwierzętom kompleksowej opieki zgodnie z wytycznymi zawartymi w ww. ustawie. W myśl art. 11a ust. 7 ustawy o ochronie zwierząt projekt programu w określonym czasie (do 1.02.2020 r.) został przesłany:

- właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
- organizacji społecznej (działającej na obszarze gminy), której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt,
- dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich działających na obszarze gminy. Uzyskano pozytywną opinię nt. programu od: Inspekcji Weterynaryjnej, Powiatowego Lekarza Weterynarii w Rzeszowie, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Zwierząt – OTOZ Animals, Wojskowego Koła Łowieckiego „Cietrzew”, Koła Łowieckiego „Bielik” w Budziwoju oraz Koła Łowieckiego „Sarenka” w Błazowej. Instytucje te stwierdziły, iż program jest zgodny z prawem i ma wysoką wartość merytoryczną.

- **Zaciągnięcia zobowiązania na usługi pocztowe.** W związku z planowanym przetargiem na usługi pocztowe na 12 miesięcy od daty udzielenia zamówienia zachodzi konieczność zabezpieczenia środków finansowych w budżecie. Należało podjąć uchwałę umożliwiającą przygotowanie i ogłoszenie przetargu na usługi pocztowe na 2021 r.

- **Zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2020 r.**

Tekst: **Joanna Włoch-Dłurzej** – Urząd Miejski w Tyczynie

PRZESTRZEGAJ OBOWIĄZUJĄCYCH ZASAD BEZPIECZEŃSTWA

- zachowaj 2-metrową odległość od innych w przestrzeni publicznej
- zasłaniaj nos i usta w miejscach publicznych
- pracuj i ucz się zdalnie, jeśli tylko jest to możliwe
- ściśle przestrzegaj zasad sanitarnych w miejscach gromadzenia ludzi (dezynfekcja i utrzymanie odpowiedniego dystansu)

Zasłanianie ust i nosa to ważne uzupełnienie profilaktyki przeciwko koronawirusowi

NIE ZASTĄPI JEDNAK:

- Zachowanie bezpiecznego dystansu między ludźmi
- Zasłanianie ust podczas kichania i kichania
- Regularnego mycia rąk
- Unikania dotykania okolic oczu i ust

NADAL OBOWIĄZUJE ZAKAZ ZGROMADZEŃ!

Ograniczenie dotyczy organizowania:

- zgromadzeń
- spotkań
- imprez
- zebrań

*to odwołania

Przebudowa drogi gminnej Kielnarowa-Zagrody przy udziale środków Funduszu Dróg Samorządowych

Zadanie pn. „Przebudowa drogi gminnej nr 108928R Kielnarowa Zagrody w km 0+000-0+980 w miejscowości Kielnarowa” zostało zatwierdzone do dofinansowania ze środków Funduszu Dróg Samorządowych na 2020 r. Przebudowa drogi na odcinku blisko 1 kilometra obejmuje: wykonanie robót pomiarowych i przygotowawczych (prace pomiarowe, rozbiórki elementów dróg), roboty ziemne, wykonanie podbudowy, położenie na-

WOJEWODA PODKARPACKI

wierzchni z betonu asfaltowego, wykonanie obu stronnych poboczy z kruszywa, oczyszczenie rowów z wyprofilowaniem skarp, wykonanie zjazdów, przebudowę skrzyżowań.

Ogłoszono już postępowanie przetargowe. Wpłynęło 12 ofert, z których ta z najniższą ceną została złożona przez **Miejskie Przedsiębiorstwo Dróg i Mostów z Rzeszowa** na kwotę 416 786,98 zł. Zadanie zostanie wykonane w bieżącym roku.

Nowy wóz w służbie OSP dzięki funduszom UE

Strażacy z Ochotniczej Straży Pożarnej w Tyczynie do akcji wyjeżdżać będą nowym samochodem. Na wyposażenie jednostki trafił właśnie fabrycznie nowy pojazd – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy marki Renault Master. Samochód dostarczony został przez firmę „Bibmot” BIK z Mielca.

Samochód zakupiony został w ramach projektu partnerskiego Gminy Tyczyn i Ochotniczej Straży Pożarnej w Tyczynie pn. **„Zakup pojazdu specjalnego ochrony przeciwpożarowej dla jednostki OSP Tyczyn”** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, działanie 4.1 Zapobieganie i zwalczanie zagrożeń.

Koszt zakupu samochodu to kwota 228 700 zł, w tym dofinansowanie z UE – 171 525 zł oraz wkład własny – 57 175 zł (w tym środki Gminy Tyczyn – 27 175 zł oraz środki jednostki OSP w Tyczynie – 30 tys. zł).

Tekst: **Edyta Ciura-Szetela** - UM Tyczyn

Nowy samochód ratowniczo-gaśniczy jest pojazdem o dopuszczalnej masie całkowitej 3500 kg, z napędem 4x2 i blokadą. Spełnia też unijne standardy w zakresie ekologii. Może pomieścić 300 litrów wody. Na jego wyposażeniu jest m.in. agregat wysokociśnieniowy, linia szybkiego natarcia, wyciągarka elektryczna, maszt oświetleniowy LED, kamera cofania, oświetlenie pola pracy, skrzynia sprzętowa oraz dodatkowe uchwyty.

Zdalna szkoła w Gminie Tyczyn

Gmina Tyczyn otrzymała dofinansowanie w wysokości 69 974,98 zł ze środków zewnętrznych na realizację projektu „Zdalna Szkoła – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego” realizowanego przez Centrum Projektów Polska Cyfrowa.

Środki pochodzą z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś I *Powszechny dostęp do szybkiego internetu*, działanie 1.1. *Wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach*.

Zamknięcie placówek oświatowych na wiele tygodni wymusiło nowe standardy prowadzenia zajęć edukacyjnych. Uczniowie zamiast w szkolnych ławkach zasiadają przed monitorami komputerów. Niestety wielu z nich nie posiada sprzętu, na którym może realizować podstawy programowe.

Celem projektu „Zdalna szkoła” jest zapewnienie dostępu do sprzętu umożliwiającego realizację podstawy programowej dla potrzebujących uczniów z Gminy Tyczyn. Chcieliśmy, aby sprzęt był wysokiej jakości po to, aby służył przez kilka lat uczniom i nauczycielom, a nie tylko w czasach epidemii.

Następnie sprzęt trafił do uczniów, którzy nie mieli warunków technicznych do uczestnictwa w kształceniu zdalnym. Po ponownym otwarciu szkół laptopy będą w szkołach służyły jako pomoc dydaktyczna.

Dzięki otrzymanej dotacji zakupiono laptopy i przekazano je wszystkim szkołom, których organem prowadzącym jest Gmina Tyczyn. Na zdjęciu sprzęt dostarczony do SP w Hermanowej

Efektom realizacji projektu będzie umożliwienie zdalnej edukacji uczniom i aktywne ich włączenie się w codzienne zajęcia szkolne. Projekt jest odpowiedzią na obecną sytuację szkolnictwa, związaną z wprowadzeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.

Działanie jest finansowane ze Środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Tekst: **Ewelina Wyżykowska**

- kierownik Gminnego Zespołu Obsługi Szkół w Tyczynie

Gmina Tyczyn realizuje projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich „Zdalna Szkoła – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego”

Celem projektu jest wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach.

Dofinansowanie projektu z UE: 69 974,98 zł

www.mapadotacji.gov.pl

Pani **Marcie Czekaj**

wyrazy szczerego żalu i współczucia z powodu śmierci

TEŚCIOWEJ

składają: dyrekcja, Rada Pedagogiczna i pracownicy Szkoły Podstawowej w Tyczynie

„Ci, których kochamy, nie umierają nigdy, Bo miłość to nieśmiertelność”

Pani **Małgorzacie Błędniak**

najszczerze wyrazy współczucia, wsparcia i otuchy z powodu śmierci

TATY

składają: dyrektor, nauczyciele oraz pracownicy Szkoły Podstawowej w Hermanowej

Ważne komunikaty dla Mieszkańców

„Eko-Strug” informuje, że przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności od **4.05 br.** przyjmuje patentów w siedzibie firmy od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 – 15.30.

Od **18.05 br.** oddział **KRUS** w Rzeszowie wznowia obsługę interesantów w Oddziale oraz placówkach terenowych.

Podkarpacki Wojewódzki Lekarz Weterynarii informuje o planowanej w dniach **28.05 – 6.06 br.** wiosennej akcji dostupnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie. Prowadzone szczepienie obejmuje w całości teren województwa podkarpackiego. W okresie trwania akcji szczepienia lisów i przez **14 dni po jej zakończeniu** zaleca się na terenach objętych szczepieniem trzymanie w zamknięciu mięsożernych zwierząt domowych i wstrzymanie się od polowań.

Spółdzielnia Telekomunikacyjna OST informuje, że od **11.05 br.** otworzyła biura obsługi klienta w następujących godzinach:

Tyczyn: od poniedziałku do piątku w godz. 7.00 – 17.00

Rzeszów (ul. Solarza): od wtorku do piątku w godz. 15.00 – 17.00

BANK SPÓŁDZIELCZY W TYCZYNI

BS w Tyczynie informuje, że od **4.05 br.** zmianie ulegają godziny otwarcia placówek. Obsługa Klientów będzie odbywać się od poniedziałku do piątku w godzinach:

- ▶ Centrala Banku - od 8.00 do 16.00
- ▶ I Oddział w Rzeszowie - od 8.00 do 16.00
- ▶ II Oddział w Rzeszowie - od 8.00 do 16.00
- ▶ III Oddział w Rzeszowie - od 8.00 do 16.00
- ▶ Oddział w Chmielniku - od 7.30 do 15.15.

Susza – poważny problem

Całą Polskę - także Podkarpacie - ogarnęła susza. Blisko 60 procent polskich stacji meteorologicznych notuje bardzo niski poziom wód. A jeszcze rok temu takie niepokojące dane zanotowało tylko 25 procent z nich. Mała ilość opadów deszczu i zimy prawie bez śniegu doprowadziły do dużego spadku wilgoci w glebie. Sytuacja jest tak zła, że nawet duże opady deszczu znacząco nie poprawią sytuacji hydrologicznej. Prognozy pogody polskich synoptyków na opady w maju sprawdziły się, niestety w czerwcu czekają nas wysokie temperatury i brak deszczu. Dlatego warto pomyśleć o oszczędzaniu wody, bo może się okazać, że już niedługo - w perspektywie zaledwie kilku lat - stanie się ona towarem deficytowym. Co to oznacza dla nas, mieszkańców? To że jej cena ostro pójdzie w górę. Dziś ze względu na koronawirusa taką sytuację mamy w przypadku cen maseczek czy rękawiczek.

Kilka faktów. Polska jest krajem o najniższych zasobach wodnych w UE. Na jednego mieszkańca w normalnym okresie przypada 1600 m³ wody rocznie, w czasie suszy ten wskaźnik spada do 1000 m³. W UE średnia ilość wody na mieszkańca wynosi około 4 tys. m³. A to oznacza, że jesteśmy krajem zagrożonym deficytem wody, dlatego nie możemy jej marnować. Takie problemy mają także inne kraje. Na Maltę z powodu suszy wodę pitną trzeba dowozić tankowcami, jej brak od kilku lat odczuwają mieszkańcy niektórych miast w Hiszpanii, a także polscy i niemieccy rolnicy.

Co możemy zrobić? Odpowiedź może być tylko jedna – musimy nauczyć się ją oszczędzać.

Jak oszczędzać wodę w domu?

1. Oszczędzanie wody w domu najlepiej zacząć od naprawy drobnych usterek hydraulicznych:
 - z kapiącego kranu (co 3 sekundy kropla) po godzinie uzbiera się jej prawie szklanka,
 - przez nieszczelną spłuczkę do toalety może spłynąć nawet 216 litrów wody w ciągu doby.
2. 3-minutowe mycie zębów przy odkręconej wodzie to strata minimum 15 litrów. Ale jeżeli tak zrobi 38 milionów Polaków, to nagle się okaże, że tylko podczas jednego mycia zębów możemy zaoszczędzić miliony litrów wody.
3. Zamiast długiej kąpieli w wannie częściej wybieraj prysznic.
4. Jeśli zmywasz naczynia ręcznie, napuszczaj wodę do zlewozmywaka. Zmywając naczynia pod bieżącym strumieniem, zużywasz 60–90 l wody.
5. Zanim uruchomisz zmywarkę czy pralkę, zbierz większy załadunek. Resztek jedzenia nie płucz pod bieżącą wodą. Nie wrzucaj do toalety rzeczy, które powinny znaleźć się w koszu na śmieci.
6. Łapmy deszczówkę - po to, aby nie podlewać trawników czy roślin wodą z sieci.

Oprac. **Alicja Kustra**
na podst. źródeł dostępnych w bibliotece

Informacje z Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

Termin składania wniosków o dopłaty bezpośrednio wydłużony

Termin składania wniosków o dopłaty bezpośrednio i obszarowe zostanie przedłużony do **15.06 br.** W sprawie wypełnienia wniosków o płatności bezpośrednio do ARiMR prosimy o kontakt z doradcą **Iwoną Jurek**. Nasz doradca wypełnia wnioski w ramach swoich obowiązków służbowych.

Odpłatność za wniosek wynosi 30 zł (do 10 działek ewidencyjnych) + 2 zł za każdą kolejną działkę.

Kontakt pod nr. tel. **723-977-463**, e-mail: **iwona.jurek@podrb.pl**.

Sprzedaż piskląt kaczek i gęsi

PODR w Boguchwale wraz z Instytutem Zootechniki PIB ZD Kołuda Wielka podejmuje organizację sprzedaży dla podkarpackich rolników **piskląt 1-dniowych kaczek i gęsi**. Pisklęta pochodzą z najlepszej hodowli zasobów genetycznych ZD Dworzyska Instytutu Zootechniki w Krakowie.

Cechy drobiu ze stad rezerwowych i zachowawczych to przede wszystkim: odporność na choroby, lepsza jakość jaja i duża płodność, długowieczność, zdolności adaptacyjne do gorszych warunków środowiskowych, zdolność do wykorzystania mniej wartościowej paszy, mniejsza płochliwość, dobre umięśnienie i małe otłuszczenie tuszek oraz dobra jakość pierza. Z uwagi na drobnowłóknistość mięsa, dużą zawartość w nim kwasów tłuszczowych nienasyconych, a małą zawartość cholesterolu i trójglicerydów, **tuszki tych ptaków spełniają wymogi stawiane żywności ekologicznej**. Kaczki i gęsi ze stad

zachowawczych odgrywają również znaczącą rolę w samozaoopatrzeniu mieszkańców wsi oraz mogą zostać wykorzystane w rozwijającej się agroturystyce w kategoriach markowych produktu regionalnego lub stanowić element folkloru wsi.

Chęć zakupu należy zgłosić do Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Rzeszowie z siedzibą w Tyczynie, ul. Św. Krzyża 14, tel. **723-977-686, (17) 22-99-276** lub do **Magdaleny Pietruchy** (PODR w Boguchwale), tel. **723-977-406**. **Warunki zakupu:** zamówienie minimum 10 szt. piskląt. **Punkty odbioru piskląt:** PODR w Boguchwale lub PZDR w Rzeszowie, ul. Św. Krzyża 14 w Tyczynie. **Planowane terminy sprzedaży:** druga połowa czerwca - początek lipca.

Informacje na temat sprzedaży można znaleźć również na stronie PODR: **www.podrb.pl**.

Zapraszamy do korzystania z serwisu Podkarpacki e-bazarek

Podkarpacki e-bazarek, dostępny pod adresem: **https://podkarpackiebazarek.podrb.pl/**, to możliwość tworzenia krótkich łańcuchów dostaw pomiędzy producentami a konsumentami. To również doskonała bezpłatna promocja podkarpackich rolników, producentów regionalnej i ekologicznej żywności, usługodawców, twórców rękodzieła oraz kół gospodyń wiejskich.

Partnerami Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w tym przedsięwzięciu są m.in.: Minister

Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Wojewoda Podkarpacki, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Podkarpacka Izba Rolnicza, Związek Stowarzyszeń Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego, a także lokalne media.

Działalność serwisu to pomoc naszej instytucji mieszkańcom obszarów wiejskich w sprzedaży wytworzonych produktów i usług oraz realizacja hasła: **„Cudze chwalicie, swoje poznajecie”**.

Teksty: **Iwona Jurek**

Numer 6. „Głosu Tyczyna”

ukaze się z datą **28.06.2020 r.**

Termin składania tekstów upływa:

15.06.2020 r.

Teksty, ogłoszenia i reklamy można przysyłać e-mailem na adres redakcji: **glostyczyna@tyczyn.pl**. Kontakt pod nr. tel. **(17) 22-19-410** (Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie - siedziba redakcji), **(17) 23-04-924** (Urząd Miejski w Tyczynie).

Jak zapobiegać rozprzestrzenianiu się KORONAWIRUSA?

Korzystaj ze sprawdzonych źródeł wiedzy o koronawirusie opartych na dowodach naukowych, takich jak strony:

- gov.pl/koronawirus
- gis.gov.pl
- gov.pl/zdrowie

Ministerstwo Zdrowia

Bankowcy dla Edukacji

Nie daj się wirusom i oszustom

W dobie epidemii koronawirusa ostrożność nie powinna się ograniczać jedynie do częstego mycia rąk czy unikania zgromadzeń. Poważnym zagrożeniem dla każdego z nas jest nie tylko groźna infekcja, ale i przestępcy, którzy wykorzystują panikę towarzyszącą epidemii jako szansę dla oszukańczych działań.

Człowiek zatroskany o swoje życie czy to doczesne, czy też wieczne, jest w stanie zrobić dosłownie wszystko, by zyskać choć trochę nadziei na ocalenie. Doskonale zdawał sobie z tego sprawę niejaki **Sanderus** (wędrorny szarlatan z Sienkiewiczowskich „Krzyżaków”), który za sowiłą opłatą oferował... pióra z anielskich skrzydeł tudzież inne rzekome relikwie mające według jego zapewnień chronić przed wirusnym potępieniem. Choć od czasów zwycięstwa pod Grunwaldem minęło przeszło sześć wieków, metody działania oszustów nie zmieniły się ani trochę.

„Cudowne” środki chroniące przed koronawirusem

Złowrogie wiadomości o postępach koronawirusa i alarmistyczne doniesienia o kolejnych ofiarach powodują u nas wszystkich lęk i niepewność jutra. Bardzo pewnie czują się natomiast przestępcy, którzy już od pierwszych dni stanu zagrożenia epidemicznego prześcigają się w pomysłach, jak tu od naiwnych bądź przestraszonych ludzi wyłudzić jak najwięcej pieniędzy. Musimy o tym pamiętać, kiedy pewnego dnia do naszych drzwi zapuka obwoźny handlarz oferujący „niezwykle skuteczne” środki medycyny ludowej, podejrzane mikstury czy wręcz amulety ponoć odpędzające infekcje niczym siły nieczyste. Decydując się na zakup takich produktów - czy to od domokrażcy, czy też w Internecie - ryzykujemy w najlepszym razie stratę pieniędzy, jako że substancje te są całkowicie nieskuteczne. W tym gorszym scenariuszu użycie rzekomych leków może dodatkowo spowodować poważne problemy zdrowotne, które bynajmniej nie będą efektem słynnego już koronawirusa. **Pamiętajmy o jednym: dla przestępcy liczy się tylko i wyłącznie zysk.** Cyniczny oszust nie będzie mieć żadnych skrupułów, by wprowadzić na rynek substancje niebezpieczne lub skażone, byle tylko skutecznie przekonać ludzi, że kupują życiodajne lekarstwo.

Oszustwo na „szczepionkę na koronawirusa”

Najskuteczniejszym sposobem na pokonanie wirusa jest opracowanie dobrej szczepionki, nad czym pracują największe laboratoria medyczne świata. Firmy te dysponują wielomiliardowymi budżetami na badania, a postęp prac sponsorowany jest przez rządy wielu państw i najbogatszych ludzi świata. Tymczasem w Internecie nie brakuje zachęt, byśmy i my, zwykli zjadacze chleba, dołożyli swój grosz do walki ze złowieszczym mikroblem. Takie ogłoszenia w istocie mają tylko i wyłącznie jeden cel: wyłudzenie pieniędzy. Dokonując przelewu na wskazane konto, możemy być pewni, że nie przyspieszamy prac nad nową szczepionką nawet o sekundę, pomagamy natomiast bezwzględnemu oszustowi pozyskać środki, które przeznaczy na zakup luksusowego auta czy inne kosztowne zachcianki. Co gorsza, utrata pieniędzy przesłanych na złodziejskie konto nie musi oznaczać końca naszych problemów. Większość podejrzanych stron, również tych z pseudozbiórkami pieniędzy na prace nad szczepionkami, zawiera złośliwe oprogramowanie, które aktywuje się po kliknięciu we wskazany link. Konsekwencje zainfekowania laptopa bądź telefonu takim wirusem mogą być poważne, jego celem jest bowiem albo uzyskanie kontroli nad naszym rachunkiem bankowym, albo też przechwycenie naszych danych osobowych. W pierwszym przypadku można się spodziewać nawet wyczyszczenia całego rachunku i utraty oszczędności życia, z kolei skradzione dane osobowe przestępcy chętnie wykorzystają, by wyłudzić kredyt lub pożyczkę. A my będziemy przez długi czas udawadniać, że nie jesteśmy przysłowiowym wielbłądem.

Kup pan maseczkę...

Podobnie fatalne konsekwencje może mieć niewinne z pozoru kliknięcie w SMS-a lub maila informującego o zmianach zasad świadczenia usług bankowych czy telekomunikacyjnych w związku z epidemią. Przestępcy potrafią również „poinformować” nas o możliwości bezpłatnego zamówienia maseczki czy subskrypcji informacji na temat zagrożenia epidemiologicznego, regularnie przychodzących na nasz telefon. Wszystkie takie wiadomości należy niezwłocznie kasować! Chwila nieuwagi może sprawić, że do końca epidemii dotrzymamy wprawdzie w dobrym zdrowiu, ale za to z pustym kontem lub co gorsza z długami, wygenerowanymi przez nieznaną sprawców. A przecież – jak to śpiewała kiedyś **Halina Kunicka**: „Lepiej bogatym i zdrowym niż biednym i chorym być...”

KPRM od **18 maja** **ETAP III**

- GOSPODARKA**
 - mogą działać zakłady fryzjerskie i kosmetyczne
 - mogą działać restauracje, kawiarnie i bary
- OŚWIATA I EDUKACJA**
 - mogą być prowadzone zajęcia praktyczne w szkołach policealnych
 - mogą być prowadzone indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze
- ŻYCIĘ SPOŁECZNE**
 - limit pasażerów w środkach transportu publicznego wyniesie tyle, ile wynosi połowa miejsc siedzących (tak jak obecnie) lub tyle, ile wynosi 30% liczby wszystkich miejsc siedzących i stojących
- KULTURA**
 - działalność kin plenerowych
 - wznowienie prac na planach filmowych (z uwzględnieniem rygorów sanitarnych)
 - wznowienie nagrań
 - indywidualne zajęcia na uczelniach artystycznych
 - wznowienie prób i ćwiczeń
- SPORT**
 - możliwość uprawiania sportu na otwartej infrastrukturze: maksymalnie 14 osób (+ 2 trenerów)
 - mogą być otwarte pełnowymiarowe boiska piłkarskie
 - w salach zamkniętych może być od 12 do 32 osób z trenerami

BIK pomaga Polakom podczas pandemii – jak można skorzystać?

Ograniczenia związane z pandemią przeniosły większość ludzi do Internetu. Zmusiły do zdalnych zakupów i transakcji płatniczych online także osoby, które nie były do tego przyzwyczajone. To na ich dane czyhają przestępcy, licząc na ludzki błąd, brak doświadczenia i wiedzy, jak chronić swoje dane. Ponad połowa Polaków (51%) przyznała, że nie zna żadnych usług ochronnych i nigdy z nich nie korzystała – wynika z najnowszego badania opinii, przeprowadzonego 28.04 br. Są jednak sposoby na to, aby skutecznie ochronić się przed wyłudzeniem kredytu. Takim narzędziem jest Alert BIK, który Biuro Informacji Kredytowej udostępnia za darmo na trzy miesiące.

Alerty BIK to jedyne narzędzie prewencyjne, które ostrzega o próbie wyłudzenia na nasze dane. Mając aktywne Alerty BIK, dostaniemy powiadomienie SMS lub e-mail w momencie, gdy w BIK pojawi się zapytanie o naszą historię kredytową, co jest standardowym elementem procesu kredytowego i pożyczkowego. Jeśli klient sam nie składał żadnych wniosków o kredyt, nie kupował nic na raty ani nie poręczał kredytu, to pojawienie się Alertu może oznaczać, że ktoś próbuje wziąć kredyt na jego dane.

Od 7.05 do 30.06 2020 r. usługę Alertów BIK można bezpłatnie aktywować na 3 miesiące.

Kluczowi dostawcy usług a ostrzeżenie przed wyłudzeniami

Ze względu na zakres pokrycia rynku Alerty BIK są bardzo skuteczne. Z Grupą BIK współpracuje cały sektor bankowy, największe firmy pożyczkowe oraz kluczowi dostawcy usług – firmy telekomunikacyjne, leasingowe, faktoringowe. Podmioty te standardowo odpytują bazy Grupy BIK przy udzielaniu finansowania oraz sprzedaży usług. Dzięki temu klient dowie się z Alertu nie tylko o próbie wyłudzenia kredytu lub pożyczki na jego dane. Dowie się także o próbie podpisania umowy, np. z firmą telekomunikacyjną na zakup drogiego telefonu z abonamentem - dzięki zapytaniom o dane z Rejestru Dłużników BIG InfoMonitor – **spółki córki Biura Informacji Kredytowej.**

W czym pomagają Alerty BIK

Dzięki informacji z BIK klient ma szansę szybko i skutecznie zareagować na każdą próbę wyłudzenia. W Alercie podana jest data zdarzenia, nazwa instytucji, która pyta o dane klienta oraz numer infolinii BIK - na wypadek, gdyby potrzebne było wsparcie w wyjaśnieniu sprawy. Jeśli faktycznie doszło do wyłudzenia, BIK pośredniczy w przekazaniu informacji do instytucji, w której posłużono się danymi klienta.

Polak mądry przed szkodą?

Najnowsze kwietniowe badanie opinii przeprowadzone na zlecenie BIK przez firmę Maison&Partners potwierdziło, że zwiększonemu użytkownikowi Internetu nie towarzyszy zainteresowanie usługami prewencyjnymi w celu ochrony swoich danych w sieci. Ponad połowa osób (51%) przyznała, że w ogóle nie zna żadnych usług ochronnych i nigdy z nich nie korzystała. - Nie ulega żadnej wątpliwości, że pandemia koronawirusa spotęgowała liczbę wszelkich form naruszeń

naszych praw w sieci. Większość z nich finalnie wiąże się z negatywnymi skutkami finansowymi dla samego pokrzywdzonego. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest wiele. Pierwszą z nich jest bez wątpienia liczba użytkowników Internetu – mówi **dr Maciej Kawecki**, dziekan Wyższej Szkoły Bankowej w Warszawie.

- Kwestią czystej statystyki jest, że im więcej z nas korzysta z sieci, tym więcej z nas pada ofiarą jej niebezpieczeństwa. Po raz pierwszy w historii ludzkości ponad 25% społeczności globalnej jest online. O ile walka z przestępczością internetową była dla nas parę miesięcy temu dużym wyzwaniem, tak dzisiaj jest wyzwaniem wręcz cywilizacyjnym – tłumaczy dr Kawecki.

Z pomocą na trudne czasy

Niepokoju ujawniona w kwietniowym badaniu nie-spójność w wypowiedziach Polaków. Z jednej strony, w bardzo wysokim stopniu respondenci wskazują obawy o swoje dane, które obecnie są narażone bardziej niż zwykle na wykorzystanie przez hakerów. Z drugiej strony, uderza swego rodzaju społeczną pasywność - nie widać zmiany postaw w zakresie wykorzystania środków zaradczych. **Do 30 czerwca br. każdy, kto chciałby zabezpieczyć swoje dane przed kradzieżą, może bezpłatnie aktywować Alerty BIK, które sprawdzą się nie tylko w okresie pandemii.** Biuro Informacji Kredytowej wdraża także platformy edukacyjne dla studentów i uczniów (*Score Hunter*), programy pomocowe (bezpłatny Pakiet BIK dla poszkodowanych w wyniku wyłudzeń) oraz projekty społeczne (*nieskradzone.pl*), mające na celu podnoszenie świadomości konsumentów w obszarze m.in. ochrony tożsamości.

Biuro Informacji Kredytowej w obecnej trudnej sytuacji wychodzi na przeciw społecznej potrzebie ochrony zagrożonych kradzieżą danych i umożliwia objęcie ochroną wszystkich chcących zabezpieczyć się przed kradzieżą swoich danych osobowych, zastrzec swoje dokumenty i zabezpieczyć swoje finanse.

OGŁOSZENIA/REKLAMY

Osoby zainteresowane zamieszczeniem ogłoszenia lub reklamy w „Głosie Tyczyna” mogą to zrobić telefonicznie pod nr. tel. **(17) 22-19-318, wew. 24** oraz **(17) 22-19-410**, a także e-mailowo: **glostyczyna@tyczyn.pl**.

CENNIK OGŁOSZEŃ:

- ▶ Za ogłoszenia drobne – **1 zł od słowa**,
- ▶ Za ogłoszenia ramkowe o pow. 6,5 x 9 cm – **25 zł**,
- ▶ Za ogłoszenia ramkowe o pow. 13 x 9 cm – **50 zł**.
- ▶ W treści ogłoszenia adres oraz nr telefonu traktowane są jako jedno słowo.
- ▶ Ogłoszenia dotyczące nieruchomości położonych na terenie Gminy Tyczyn typu: „sprzedam/kupię działkę, wynajmę dom”, „zamienię mieszkanie” oraz „życzenia” od osób prywatnych są **płatne**.
- ▶ Ogłoszenia dotyczące w treści: „szukam/dam pracę”, „nekrologi” są **bezpłatne**.

Zalecamy korzystanie z bezpiecznych płatności zbliżeniowych

W związku z trwającym stanem epidemii w Polsce oraz zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Rozwoju i Głównego Inspektoratu Sanitarnego, warto pamiętać, że ograniczenie użycia gotówki znacznie minimalizuje ryzyko kontaktu z bakteriami i wirusami. eService – partner kampanii Warto Bezgotówkowo - opierając się na wynikach prowadzonych w tym kierunku badań, rekomenduje korzystanie w urzędach i instytucjach sektora publicznego z płatności bezgotówkowych, zwłaszcza zbliżeniowych lub realizowanych za pomocą BLIKa.

nie w urzędach i instytucjach sektora publicznego z płatności bezgotówkowych, zwłaszcza zbliżeniowych lub realizowanych za pomocą BLIKa.

Resort zdrowia oraz GIS radzą, by zachować szczególną ostrożność w codziennych kontaktach oraz przestrzegać zaostrzonych rygorów higieny, zwłaszcza po kontakcie z pieniędzmi papierowymi i monetami, które ze względu na nieustanne przechodzenie z rąk do rąk mogą być nośnikiem niebezpiecznych drobnoustrojów chorobotwórczych. **O ile to możliwe, najlepiej posługiwać się płatnościami zbliżeniowymi, by zmniejszyć ryzyko infekcji.**

Płatności bezgotówkowe są w obecnej sytuacji bezpieczniejsze niż gotówka. Warto przypomnieć, że w tej chwili wszystkie punkty przyjmujące płatności nie mają żadnych ograniczeń w akceptowaniu w formie bezgotówkowej nawet najmniejszych kwot, a kartą lub telefonem możemy zapłacić zarówno za towary, jak i usługi.

Aby w pełni wykorzystać przewagę płatności bezgotówkowych nad tradycyjnymi, urzędy i instytucje sektora publicznego, udostępniające klientom urządzenia do obsługi płatności – w szczególności pinpady i terminale - powinny dbać o ich regularną dezynfekcję. Urządzenia te, podobnie jak urzędowe poręcze, klamki i inne elementy wyposażenia, są codziennie dotykane przez dziesiątki osób.

Jak postępować z urządzeniami do płatności?

Prosty poradnik informujący, czym i w jaki sposób bezpiecznie i skutecznie przeprowadzić dezynfekcję terminali płatniczych i pinpadów można znaleźć na stronie najpopularniejszego polskiego dostawcy rozwiązań płatniczych pod adresem: **www.eservice.pl/koronawirus**, a o tym, co zrobić, aby wprowadzić płatności bezgotówkowe, gdy jesteśmy przedsiębiorcą lub samorządem, można dowiedzieć się na stronie: **www.bezgotowki.pl**.

Limit płatności zbliżeniowych bez PIN podniesiony do 100 zł

Od 20 marca, zgodnie z komunikatem Związku Banków Polskich, sukcesywnie w kolejnych, dostępnych terminalach płatniczych w całej Polsce jest wdrażana możliwość płatności zbliżeniowej do kwoty 100 zł bez konieczności jej autoryzacji PIN-em.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę poziom skomplikowania dokonania tego typu zmian w systemach organizacji płatniczych, wydawców kart, jak i agentów rozliczeniowych oraz fizycznej aktualizacji każdego terminala płatniczego w Polsce, ZBP apeluje o cierpliwość i zrozumienie dla tempa dokonywanego procesu. Należy podkreślić, że wdrożenie nowego limitu w całej sieci terminali płatniczych w Polsce będzie następowało sukcesywnie i zajmie od kilku dni do kilku lub kilkunastu tygodni.

Wprowadzenie podwyższonego limitu transakcji bez PIN nie zmienia zasad wynikających z regulacji europejskich – PSD2. Oznacza to, że nawet w przypadku transakcji na kwotę znacznie niższą niż obowiązujący limit, w niektórych przypadkach może pojawić się konieczność podania PIN, jako dodatkowej formy autoryzacji zwiększającej bezpieczeństwo obrotu bezgotówkowego.

Szybko, wygodnie, bezpiecznie
– Warto Bezgotówkowo!

Program sektorowy „Bankowcy dla Edukacji” to jeden z największych programów edukacji finansowej w Europie. Jest on realizowany od 2016 r. z inicjatywy Związku Banków Polskich przez Warszawski Instytut Bankowości. Jego celem jest edukowanie uczniów, studentów i seniorów w zakresie podstaw praktycznej wiedzy dotyczącej ekonomii, finansów, bankowości, przedsiębiorczości, cyberbezpieczeństwa i obrotu bezgotówkowego.

Zapraszamy na stronę **www.bde.wib.org.pl**

Poświęcenie pomnika św. Jana Pawła II w Borku Starym

Parafia w Borku Starym nie zapomniała o rocznicy urodzin **Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II**. W poniedziałek 18.05 br., dokładnie w 100-lecie jego urodzin, poświęcono usytuowany przed parafialną świątynią pomnik papieża Polaka. Poświęcenia dokonał ks. proboszcz **Roman Słota**, który wcześniej wraz ze swoim poprzednikiem **ks. Adamem Pietruchą** odprawił uroczystą mszę św. i dokonał zawierzenia parafii świętemu polskiemu papieżowi. Uzupełnieniem uroczystości była również okolicznościowa wieczornica poświęcona Janowi Pawłowi II.

Pomnik papieża jest parafialnym dziełem dziękczynnym i wotum za jego pontyfikat. Ksiądz proboszcz podziękował wszystkim, którzy przyczynili się do powstania pomnika. Inicjatywę tę poparły rodziny, grupy parafialne i Akcja Katolicka. Kamienie na pomnik i ich transport ofiarował **Krzysztof Gąsior**. Przy wykonaniu fundamentów i zamontowaniu pomnika pracowali: **Józef Trzyna** z synami, **Bogumił Kowal**, **Janusz Biełnik** oraz **Wojciech Janik** i **Tomasz Janik**.

Tekst i fot.: **J. Konkol**

229. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja

Tegoroczne obchody rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja przeniosły się do sieci. Z tej okazji nagrany został film, który rozpoczął się okolicznościowym przemówieniem burmistrza Tyczyna **Janusza Skotnickiego**. W dalszej części filmu mogliśmy usłyszeć utwór „Mazurek 3 Maja” w wykonaniu **Anety Leniart** – wokalistki zespołu muzycznego Rewers oraz nauczyciela w Szkole Muzycznej AVmusic w Tyczynie. W filmie zostały zaprezentowane zdjęcia oraz filmy z archiwum M-GOK w Tyczynie prezentujące obchody trzeciomajowe z lat ubiegłych.

Dzięki współpracy z rodzicami oraz nauczycielami ze Szkoły Podstawowej w Borku Starym w filmie można usłyszeć wiersze patriotyczne recytowane przez dzieci, przygotowane specjalnie na potrzeby realizacji filmowej. Za montaż filmu serdecznie dziękujemy **Witoldowi Leniartowi** z AVmusic Edukacja Muzyczna w Tyczynie.

Stulecie urodzin św. Jana Pawła II

18 maja br. obchodziliśmy 100. rocznicę urodzin **św. Jana Pawła II**. Z tej okazji M-GOK w Tyczynie zaplanował wydarzenie, które niestety nie odbyło się z powodu zamknięcia naszej instytucji. Został natomiast zrealizowany we współpracy z parafią w Tyczynie materiał filmowy będący hołdem wobec postaci wielkiego Polaka. Film został oparty na wierszach i fragmentach encykliki św. Jana Pawła II dotyczących cnót teologalnych.

Słowa naszego papieża wypowiedziane przez recytatorów przypomniały, jak wielką wartością jest wiara, nadzieja i miłość. Program dopełniały utwory muzyczne, pieśni, takie jak: *Barka, Abba Ojczy* czy *Janie Pawle, teraz przyjdź* w wykonaniu młodych muzyków. Utwory te odnosiły się do życia i pontyfikatu Jana Pawła II.

Święty ukazał swoim życiem wyjątkowy obraz miłości do Boga i bliźniego. Był filozofem, duszpasterzem, artystą i wychowawcą młodzieży, który łączył wszystkie te powołania w przesłanie pełne wiary w drugiego człowieka. Jego nauczanie odnosi się do każdej sfery ludzkiego życia i staje się dla nas drogowskazem, za którym chcemy podążać.

W koncercie udział wzięli: **Karolina Nieckarz** (wokal), **Marlena Baran**, **Alicja Kalandyk**, **Patrycja Kalandyk** (chórek), **Marcin Grzesik** (gitara akustyczna), **Mariusz Ożóg** (klawiszowe), **Rafał Krawiec** (gitara akustyczna), **ks. Łukasz Ślęczka**, **ks. Mateusz Juszczyk**, **Jacenty Surowiec** (recytatorzy), **Natalia Krawiec** (scenariusz i narracja), **Witold Leniart** (realizacja i montaż).

Serdecznie zapraszamy do obejrzenia naszego filmu na kanale M-GOK w serwisie youtube.com.

Zabawne historie ze św. Janem Pawłem II

Bez kolejki

Pomiędzy beatyfikacją a kanonizacją **o. Maksymiliana Marii Kolbego** upłynęło 11 lat. Fakt ten krótko przed uroczystością papież miał skomentować w ten sposób: „Rzadko się zdarza, aby błogosławiony tak szybko awansował na świętego. Ale ponieważ o. Kolbe całe życie się spieszył, to trzeba było go załatwić poza kolejką”.

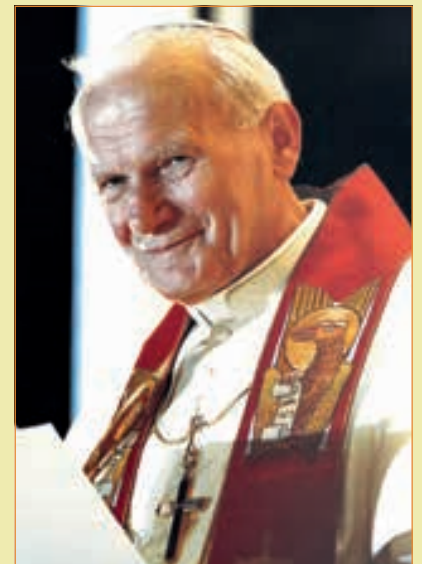
Papieżenie

Jan Paweł II do odwiedzającego go polskiego księdza: „Poczekaj chwilę na mnie, muszę trochę popapieżyć”.

Papież i zakonnice

Podczas jednego ze spotkań z siostrami zakonnymi Papież stwierdził: „Bardzo was cenię i lubię, ale schodzę wam z drogi, bo wy najchętniej rozerwałybyście papieża na sztuki. A mnie się jeszcze do relikiarza nie spieszy...”.

Innym razem w hiszpańskiej Avili, gdy szum czyniony przez rozradowane zakonnice stawał się już wprost nie do zniesienia, Papież wypalił: „Te siostry, które słubowały milczenie, hałasują tu najgłośniej!”.

Fot. Arturo Mari. Zdjęcie pochodzi z książki pt. *Święty Ojciec*, Kraków 2005

Witaj, ty leniu!

Podczas pielgrzymki 1999 r. w Licheniu Papież opowiadał, że kiedy wjeżdżał do sanktuarium, okrzyki ludzi „Witaj w Licheniu” skojarzyły mu się z „Witaj, ty leniu!”.

Wystarczająco uczciwy kardynał?

Podczas jednego ze spotkań w krakowskiej kurii kardynał Wojtyła wspominał, że niebawem wybierze się do Rzymu. Słyszając to jeden z księży, powiedział dość głośno: „Żeby tak znalazł się jakiś uczciwy ksiądz, który przywiózłby mi z Rzymu kilka różańców dla moich chorych...”. Słyszając to, kardynał odpowie-

dział z uśmiechem: „A czy zdaniem księdza ja byłbym wystarczająco uczciwy?”.

Już nie taki porządny

W czasie jednego z pierwszych spotkań z młodzieżą pod „papieskim oknem” w Krakowie Ojciec Święty stwierdził: „Kiedy tutaj dawniej byłem, byłem całkiem porządnym człowiekiem. Nigdy nie wyłaziłem na okna. A teraz co się ze mną stało?”.

Przytoczone historie, pochodzące m.in. z książki ks. Kazimierza Pielatowskiego pt. „Uśmiech Jana Pawła II”, wybrała A.K.

Szyjemy maseczki

W związku z ogłoszonym stanem epidemii COVID-19 dyrektor i pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury im. Katarzyny Sobczyk w Tyczynie oraz jego filii włączyli się w akcję #zarażajdobrem, czyli szycia maseczek ochronnych dla służb medycznych oraz organizacji działających na terenie naszej gminy. Oprócz pracowników MGOK w akcję zaangażowały się osoby prywatne, m.in. **Zofia Bembenek** z Zespołu Śpiewaczego „Borkowianie” oraz **Ewa Basiura**, którym bardzo serdecznie pragniemy podziękować za pomoc.

Akcja szycia maseczek w MGOK w Tyczynie rozpoczęła się 13.04 br. i potrwa do końca maja

Dziękujemy również: Burmistrzowi Tyczyna, Zarządowi Mieszkańców Miasta Tyczyna, radnej **Anicie Drażek** oraz prywatnym darczyńcom za wsparcie akcji szycia maseczek w MGOK, przekazanie tkanin na maseczki oraz środków finansowych na zakup materiałów do szycia.

Dyrektor MGOK Zakia Cieślicka-Majka przekazuje maseczki przewodniczącej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych Anicie Drażek

Uszyte maseczki trafiły do: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyczynie, Przychodni Rejonowej w Tyczynie, druhow z jednostek OSP z gminy Tyczyn, domów pomocy społecznej w Rzeszowie, Laboratorium Diagnostycznego WZS w Rzeszowie, Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1. im. F. Chopina w Rzeszowie Oddział Położnictwa i Oddział Onkologii, Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Rzeszowie, Centrum Rehabilitacyjno-Medycznego Reh-Mediq w Kielnarowej, referatu zarządzania kryzysowego w Urzędzie Miejskim w Tyczynie, Podkarpackiego Hospicjum dla Dzieci, Szpitala Miejskiego im. Jana Pawła II w Rzeszowie Oddział Neonatologiczny. Warto pomagać!

Z powodu ograniczeń spowodowanych przez epidemię koronawirusa zajęcia prowadzone dotychczas w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury im. Katarzyny Sobczyk w Tyczynie przeniosły się do sieci. Dzieci oraz dorośli mogą nadal korzystać z zajęć plastycznych i tanecznych, które w wersji online są zamieszczane na naszym profilu facebookowym.

Nawet w czasie, gdy tak naprawdę drzwi M-GOK są zamknięte dla uczestników naszych zajęć, my nie zwalniamy tempa i prowadzimy naszą działalność zdalnie. W każdym tygodniu na naszym profilu Facebook publikujemy filmiki z zajęciami plastycznymi i tanecznymi. Już niedługo materiały te będą zamieszczane również na naszej nowej stronie internetowej, którą intensywnie dla Was przygotowujemy.

Teksty: **Dorota Drozd, Natalia Krawiec**

KONKURS!!

**Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
im. K.Sobczyk
w Tyczynie
ogłasza konkurs**

„W moim magicznym domu” czyli życie codzienne Polaków w czasie kwarantanny

Jak się zmieniło Twoje życie wskutek pandemii koronawirusa?

Jak wpływa ona na Twoją codzienność?

Więcej czytasz? Masz więcej nauki? Leniuchujesz?

Martwisz się co będzie dalej?

A może to czas, w którym wróciłeś do niezrealizowanych pasji?

**Te wszystkie emocje i przemyślenia możesz wyrazić biorąc udział
w naszym konkursie.**

**Uwiecznij kadr z nowej rzeczywistości
aparatem fotograficznym albo telefonem komórkowym**

lub

**napisz krótki tekst opisujący twoją codzienność
w czasie kwarantanny w dowolnej formie: wiersz, esej, komiks**

lub

nagraj filmik pokaż nam jak wygląda Twoja nowa codzienność

**Regulamin konkursu na stronie www.mgoktyczyn.pl
oraz na Facebooku**

Na Wasze prace czekamy do 30.06.2020

Detektywi z drugiej klasy

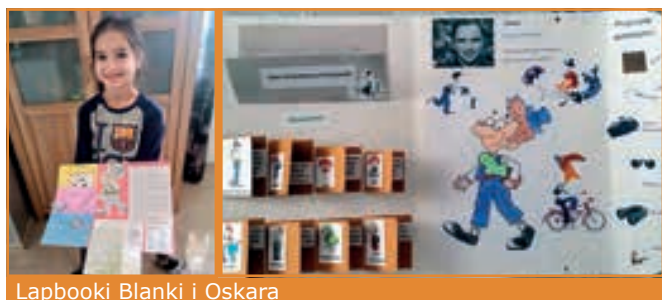
Pomimo wielu trudności, z jakimi przyszło nam się zmagać w czasie pandemii covid-19, drugoklasiści nadal pracują i uczą się wyśmienicie. Udało nam się w bardzo ciekawy sposób omówić lekturę pt. „Detektyw Pozytywka” i tym samym zrealizować III moduł ogólnopolskiego projektu „Czytam z klasą”. Po omówieniu oczywistych informacji dotyczących treści lektury uczniowie wykonali piękne lapbooki i zamienili się w detektywów. Narysowali głównego bohatera i bardzo szczegółowo opisali jego postać.

W domach rodzinnych (i nie tylko) powstały profesjonalne agencje detektywistyczne reklamujące się własnoręcznie wykonanymi szyldami. Detektywi musieli bardzo się nagłowić, żeby rozwiązać wszystkie zagadki i wykonać doświadczenia. Weszli nawet do

wirtualnych pokoi zagadek, gdzie musieli wykazać się dużą wiedzą i umiejętnościami, zdobywając tytuł „Tropiciela Wiedzy”. Agenci przeszli szkolenie, jak uzyskać odciski palców i sami je pobierali. W niektórych agencjach pojawiły się poważne zlecenia typu: „Kto zrobił dziurę w mamy grządkach?”, „Gdzie się ukryła koza?”, a nawet odbyły się poszukiwania zaginionego dziecka. Detektywi wszystkie zagadki i ich rozwiązania zapisywali w tajnych notesach. Zapraszam do obejrzenia galerii zdjęć i podziwiania moich detektywów.

Serdecznie dziękuję rodzicom za ogromne zaangażowanie i świetną współpracę.

Tekst: **Magdalena Kawa-Szpała**,
zdj.: rodzice uczniów klasy II

Lapbooki Blanki i Oskara

W detektywów bawili się m.in.: Karol, Maja i Oliwia

Informacje z MiGBP w Tyczynie

Biblioteki w czasie pandemii

Czytelnicy MiGBP w Tyczynie oraz filii mogą po prawie dwumiesięcznej przerwie na nowo korzystać ze zbiorów bibliotek. Decyzją premiera **Mateusza Morawieckiego** 4.05 br. weszliśmy w II etap rozluźniania ograniczeń spowodowanych pandemią koronawirusa. Dzięki temu możliwe było otwarcie m.in. bibliotek. Jak funkcjonują biblioteki publiczne w gminie Tyczyn w czasie epidemii? Poniżej najważniejsze zmiany.

Otwarcie naszych placówek w Tyczynie, Borku Starym, Hermanowej i Kielnarowej nastąpiło po okresie intensywnych przygotowań higieniczno-sanitarnych, by korzystanie z naszych usług było bezpieczne zarówno dla czytelników, jak i bibliotekarzy. Zmiany w funkcjonowaniu naszych bibliotek wprowadzono zgodnie z rekomendacjami: Biblioteki Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie.

► **Zmienione zostały tymczasowo godziny pracy naszych placówek.**

► **Do odwołania nieczynne są: czytelnie, komputery i Kąciki Malucha.**

► **W naszych bibliotekach do odwołania nie ma wolnego dostępu do półek dla czytelników.** Książki można zarezerwować (**informacja na temat rezerwacji na stronie 16**). Książki mogą także wybrać na miejscu bibliotekarze.

► **Każda książka zwrócona przez czytelnika przechodzi 5-dniową kwarantannę** (według najnowszych wyników badań na powierzchniach plastikowych koronawirus utrzymuje się do 3 dni). Książki po zwróceniu przez czytelnika trafiają do oddzielnego pomieszczenia (choć nie jest to konieczne). Tak wyglądają zwroty po pierwszym dniu naszej pracy:

ciąg dalszy na str. 16

ciąg dalszy ze str. 15

Po kwarantannie okładka każdej książki jest dezynfekowana i dopiero wówczas każdy egzemplarz trafia na regały biblioteczne, tak więc **książki, które mogą wypożyczyć czytelnicy, są bezpieczne.**

► Bibliotekarze obsługują czytelników w rękawiczkach ochronnych oraz w maseczce lub przyłbicy. Błaty, które miały styczność ze zwracanymi książkami, są **dezynfekowane po każdym czytelniku.** Dla wspólnego bezpieczeństwa **prosimy użytkowników o dezynfekcję dłoni przed oddaniem książek.**

► **Nie przyjmujemy książek od osób przebywających na kwarantannie.**

► **W Tyczynie wykonujemy usługi kserowania i drukowania** (druk po wcześniejszym wysłaniu materiałów na e-mail: biblioteka@tyczyn-biblioteka.pl).

Za nami trochę smutny **Tydzień Bibliotek.** Jakże inaczej wyobrażaliśmy sobie ten czas. W okresie od 8 do 15 maja staraliśmy się być zawsze blisko czytelników. Nie brakowało zajęć i ciekawych spotkań tak dla dzieci, jak i dorosłych. Tegoroczny Tydzień Bibliotek upłynął bibliotekarzom na refleksji, czym byłyby biblioteki bez Was – czytelników... **Jesteśmy dla Was i zawsze służymy pomocą. Dzięki Wam czujemy się potrzebni.** A że jesteśmy potrzebni, pokazał czas zamknięcia naszych placówek. Odebraliśmy wiele telefonów, e-maili i wiadomości na Messengerze z pyta-

niami, kiedy będzie można znów przyjść do biblioteki... W tym trudnym czasie bibliotekarze mają tylko jedno życzenie: by każdy czytelnik – mimo wielu powodów do zmartwienia – wychodził z biblioteki uśmiechnięty.

Zachęcamy do śledzenia na bieżąco *Aktualności* na naszej stronie internetowej oraz postów na fanpage'u na portalu FB (www.facebook.com/bibliotyczn).

Tekst: **Agnieszka Janda** – bibliotekarz MiGBP w Tyczynie

Jak zarezerwować książki w MiGBP w Tyczynie i jej filiach w: Borku Starym, Hermanowej i Kielnarowej?

Książki można rezerwować:

- telefonicznie pod nr. tel. (17) 22-19-410 – Tyczyn
(17) 22-99-601 – Hermanowa
(17) 22-98-828 – Borek Stary
(17) 22-19-350 – Kielnarowa
- poprzez pocztę elektroniczną: biblioteka@tyczyn-biblioteka.pl
- za pomocą internetowego konta czytelnika

Czytelnicy, którzy nie mają dostępu do swojego konta internetowego, mogą przeglądać katalog online, następnie zadzwonić do wybranej placówki i bibliotekarz odłoży wybrane książki. Można także przyjść do biblioteki z gotową listą książek.

Katalog online naszych bibliotek znajduje się pod adresem: <https://tyczyn-bpmig.sowa.pl/>

Po wejściu w katalog online w wyszukiwarce wpisujemy interesujący nas tytuł lub nazwisko autora i zatwierdzamy klawiszem *enter*.

Daną książkę można wypożyczyć, jeśli przy egzemplarzu pojawi się opcja **wypożycz**.

Jeśli przy danej książce pojawia się komunikat: **Egzemplarz jest obecnie niedostępny**, oznacza to, że **książka jest w kwarantannie** (5 dni).

Tekst: **AJ**

Obecny czas dla miłośników turystycznych wojaży jest wyjątkowo trudny. Nawet najlepsza książka podróżnicza nie zastąpi zwiedzania „w realu”, poznawania nowych krajów, zabytków, kultur i smaków. Cóż jednak pozostaje w czasie, kiedy nie można podróżować, jak nie lektura dobrej książki podróżniczej? W dzisiejszej Półce... chcę zaprezentować Państwu kilka pozycji książkowych, które trafiły na półki MiGBP w Tyczynie w czasie jej zamknięcia dla użytkowników.

„**Beduinki na Instagramie**” Aleksandry Chrobak to świetnie napisana książka o życiu w Emiratach Arabskich. Autorce udało się dostać pracę w liniach lotniczych Emirates, potem pracowała w recepcji jednej z emirackich przychodni i od podszewki poznała życie tubylców.

Czy Emiratki muszą chodzić w burkach? Co to jest hidżab? Jakie sposoby na podryw mają szejkwowie? Jak arabowie odnoszą się do kobiet z Zachodu? Jak wygląda ślub emirackiej pary? Dlaczego latem nie można jeździć po mieście rowerem? Na te i wiele innych pytań stara się odpowiedzieć Aleksandra Chrobak. Jej książka to szczerza opowieść o życiu w „raju na ziemi”. Autorka podkreśla plusesy życia w Emiratach, ale również nie stroni od pokazania ciemnej strony tego kraju, co – niestety – spowodowało, że musiała opuścić to państwo.

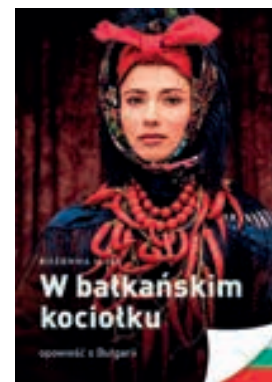
„**Indie czyli świat**” Marka Pindrala to wyjątkowa pozycja, która łączy w sobie elementy książki podróżniczej z dziennikiem prowadzonym przez autora. Pindral (nauczyciel akademicki, dziennikarz i tłumacz) w swojej książce zabiera czytelnika w niezwykłą podróż po Indiach – kraju, w którym turyści mogą zarówno opałać się na tropikalnych plażach, jak i zdobywać najwyższe szczyty Himalajów. Razem z autorem zwiedzamy Indie nie utartymi szlakami, które są znane turystom, ale drogami rzadko odwiedzanymi przez miłośników zagranicznych wojaży. Podczas literackiej podróży zwiedzimy np. Bibliotekę Liści Palmowych czy świątynię, w której cześć oddaje się... żyjącym tam szczurom. Książka ta jest wyjątkowa nie tylko dzięki licznym kolorowym fotografiom, ale także dlatego, że autor dzieli się w niej swoimi refleksjami na temat towarzyszących mu - podczas odwiedzin różnych miejsc – przeżyć.

Paweł Kardasz to człowiek, który jak nikt zna Afrykę, bo spędził w niej pół życia jako przewodnik karawan. Z jego bogatego doświadczenia powstała książka pt. „**Safari. Zapiski przewodnika karawan**”, w której znajduje się kilkadziesiąt ciekawych historii, jakie wydarzyły się podczas prowadzonych przez autora safari w latach 1994-2017 w różnych kra-

jach afrykańskich. Afrykanie są przyjaźni i otwarci, chętni do pomocy, ale równocześnie ukamienowaliby każdego, kto okazałby brak szacunku dla ich zwyczajów. Jeśli chcemy więc poczuć powiew Afryki, usiądźmy wygodnie i wyobraźmy sobie, że jesteśmy na sawannie, grzejemy ręce przy ognisku, a przewodnik karawan opowiada nam niesamowite historie z afrykańskich bezdroży. Czego się dowiemy? Na przykład co zrobić, kiedy na afrykańskim odludziu posłuszeństwa odmówi nam samochód lub jak można zgubić turystę w wąwozie... o pionowych ścianach.

Wyjechała do Bułgarii turystycznie, a została tam na zawsze. Tak w największym skrócie możemy powiedzieć o autorce kolejnej prezentowanej książki pt. „**W bałkańskim kociołku**”. **Bożena Iliev** w swoim reportażu opowiada o kraju, w którym europejskość miesza się z orientalizmem, a przeszłość żyje swoim życiem obok teraźniejszości. „W bałkańskim kociołku” to książka podróżniczo-kulinarna. Wspomnienia autorki dotyczące podróży przeplatają się z legendami, prawdziwymi historiami i anegdotami, a także z przepisami na dania kuchni bułgarskiej oraz licznymi kolorowymi fotografiami.

Romuald Koperski – podróżnik, przewodnik po Syberii, a także dziennikarz i pisarz – nie był zwykłym obywatel. Jego zmysł odkrywcy prowadził go licznymi bezdrożami, po których – zdarzało się – nigdy wcześniej nie stanęła ludzka noga. By zaspokoić swój apetyt na przygodę, nie wystarczyło mu być jednym z członków najtrudniejszej w historii motoryzacji zimowej ekspedycji samochodowej, której szlaki wiodły od Portugalii aż po krańce Czukotki (tę wyprawę Koperski opisał w książce pt. „Syberia. Zimowa odyseja”). „**Pojedynek z Syberią**” to wydawnictwo, w którym autor relacjonuje wyprawę samochodową z Zurychu do Nowego Jorku przez Syberię i Amerykę Północną. Koperski podróżował bez szczegółowych map i informacji, ponieważ nikt wcześniej nie przebył tej trasy samochodem. Ci, którym opowiadał, że jedzie przez Syberię do Nowego Jorku, śmiali się, że ma wyjątkowe poczucie humoru, ale... słabo zna geografę. Czy rzeczywiście? Zapraszam do lektury.

Książki poleca: **Agnieszka Janda** – bibliotekarz MiGBP w Tyczynie

Moc starej fotografii

Trzeci maja już za nami. W tym roku był to dziwny dzień. Choć odbywały się uroczyste msze św. w intencji Ojczyzny, to jednak brakowało na nich wiernych, nie odbyły się też akademie. W tym dniu nie zmieniło się jedno - jak co roku wywieszaliśmy biało-czerwone flagi. Dumnie parzyły z masztu Urzędu Miejskiego w Tyczynie, budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Pod tablicą upamiętniającą rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja władze samorządowe tradycyjnie już złożyły też wieniec.

A jak dzień 3 maja świętowali nasi pradziadkowie? Z dostępnych źródeł wiemy, że w Tyczynie w okresie międzywojennym głównym organizatorem obchodów była Rada Miasta. Uroczystości rozpoczynało nabożeństwo w tyczyńskiej świątyni z kazaniem proboszcza **ks. Wolskiego**, następnie mieszkańcy udawali się pod pomnik Grunwaldu, gdzie do zgromadzonych przemawiali: burmistrz, kierownik szkoły i inne ważne osobistości. Po części oficjalnej odbywał się przemarsz ulicami miasta. Na jego czele szła miejscowa inteligencja, za nią straż ogniowa i pozostali uczestnicy uroczystości.

O tym jak przed II wojną światową celebrowano uroczystości patriotyczne, pokazują zachowane fotografie, którymi w bieżącym numerze GT dzielimy się z Państwem. Fotografie wykonane zostały na przełomie lat 20/30, dzieli je między sobą kilka lat, o czym świadczy m.in. wygląd tyczyńskiego Rynku.

wieniem. W którym roku? Wyjaśniają to kamienie ułożone w równe sterty. Z pewnością między 1928 a 1931 rokiem. Bo w tym czasie prowadzono prace porządkowe na Rynku w Tyczynie.

Powyższa fotografia została opisana w ten sposób: **Anna Skotnicka z dziećmi, 3 maj 1932 r.** Dzieci pięknie ubrane, w pochodzie udają się wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej. Widok przypomina współczesne przemarsze, różni je tylko ubiór dzieci i wygląd ulicy Grunwaldzkiej.

Na fotografii powyżej tyczyński Rynek z pięknie przystrojonym w biało-czerwone flagi pomnikiem Grunwaldu. Flagi, duża ilość dzieci i dorosłych idących w pochodzie od strony kościoła wprost pod pomnik, potwierdzają nasze przypuszczenia, że to właśnie 3 maja. Z lewej strony, przy barierce, oficjalna delegacja. Fotografię wykonano z pewnością jeszcze przed przemó-

A oto zdjęcie **Szymona Cybulskiego**, burmistrza Tyczyna (1924-1933). Z jego inicjatywy w roku 1928 rozpoczęto wielką akcję porządkowania Rynku. Wokół budynków ułożono cementowe chodniki, wycięto dziko rosnące drzewa, a na rogu koło probostwa zawieszono pierwszą lampę naftową.

Ta fotografia poniżej pochodzi także z Kroniki Tyczyna t. I, jednak brak przy niej opisu. Autor uchwycił jakieś ważne dla społeczności tyczyńskiej wydarzenie, niestety nie wiemy jakie. Na fot. 5 i 6 widzimy fragmenty ściany wschodniej Rynku. Warto zwrócić uwagę, co się zmieniło w architekturze, oczywiście punktem odniesienia będzie pomnik Grunwaldu.

Oto kolejne zdjęcie z Kroniki Tyczyna t. 1, opisane: **Uroczystość 3 maja 1931 r.** Na fotografii, z lewej strony z tłumu wylania się drzewo. Z pewnością to dąb „drzewo wolności”, które zasadzono 10.11.1928 r. z okazji 10-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. W centralnej części znajduje się budynek strażnicy, wyżej restauracja i sklep z materiałami, za nimi budynek, w którym znajdował się sklep z towarami mieszanymi i artykułami galanteryjnymi. Bez trudu rozpoznamy Magistrat, za nim widoczny jest fragment nieistniejącego budynku, w którym mieścił się szynk i sklep żelazny.

Fot. 6

Kto był autorem tych wszystkich fotografii? Nie wiemy, choć należy przypuszczać, że tyczyński fotograf **Jan Karol Szpala**. Jego zakład mieścił się w budynku przy ulicy Grunwaldzkiej. Fotograf robił zdjęcia nie tylko w swoim studiu, ale także w plenerze. W albumie „Ziemia Tyczyńska w starej fotografii” znajduje się kilkanaście zdjęć wykonanych w pracowni pana Szpali. Najwcześniejsze sygnowane jest datą 12.06.1930 r. Wiemy, że zakład fotograficzny funkcjonował jeszcze w roku 1945, bo zachowało się zdjęcie komunijne z pieczętką zakładu. Na koniec dzisiejszych wspomnień fotografia poniżej z podobną tyczyńskiego fotografa, w otoczeniu kolegów, wykonana na tle jego zakładu.

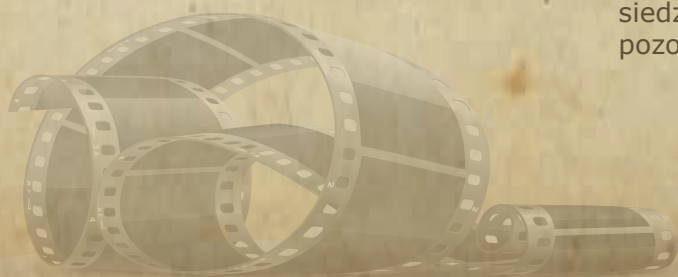
Fot. 5

Powyższe zdjęcie, pochodzące także z Kroniki Tyczyna, opisano: **Uroczystość 3 maja na Rynku w Tyczynie.** Tłum ludzi: starzy, młodzi, Polacy, Żydzi, bogaci i biedni, a jednak stoją ramię w ramię, połączeni ważną chwilą i wspólnym świętowaniem.

Drugi z lewej to **Mieczysław Rożkiewicz**, siedzący **Jan Karol Szpala**. Niestety, nie znamy pozostałych osób. Zdjęcie pochodzi z 1932 r.

Zdjęcia wyszukała: **Alicja Kustra**

Historia zapisana w starych fotografiach – cz. 3

Zapraszam miłośników dawnych zdjęć na kolejny odcinek cyklu o starych fotografiach powiązanych z naszym miastem, mieszkańcami i regionem. W tej części przygotowałem cztery zdjęcia do wspólnej analizy.

Fot. 1

Fotografię nr 1 znalazłem w starej trzydrzwiowej szafie po zmarłej w 1980 r. ciotce. Nie spodziewałem się, że na pustej półce nad wieszakami, w opróżnionym już wcześniej prawie ze wszystkiego meblu, może jeszcze coś być. Jednak gdy uniosłem wysoko wyścielający ją papier, moim oczom ukazał się w głębi biały prostokąt. Był wsunięty na sam koniec półki, więc dlatego, być może, nie dojrzeli go dorośli spadkobiercy szukający testamentu. Oczywiście zadrzało moje serce z emocji, bo oprócz tego zdjęcia znalazłem jeszcze kilka dokumentów z czasów okupacji.

Stan zachowania tej pamiątkowej ślubnej sceny jest świetny, a rozmiar 25x20 cm tylko dopełnia jej uroku. Fotografia przedstawia dwadzieścia dwie postaci, w tym aż dziesięcioro dzieci. Szkoda, że zdjęcie nie została podpisane, ale przypuszczam, że pochodzi ono z okresu międzywojennego. Nikt z najstarszych członków mojej rodziny nie rozpoznał nikogo na tym zdjęciu. Istnieje tylko domniemanie, że jest to jakiś ślub dynowski z racji podobieństwa jednego ze świadków do naszej rodziny ze strony mamy.

Fot. 2

Następne zdjęcie (fot. nr 2) pamiętam od wczesnych lat młodości. Zawsze zwracało moją uwagę wśród dziesiątek, a może i setek, innych zdjęć wypełniających całą szufladę biblioteczki. Wąsał w starodawnym mundurze i z bagnetem przy pasie imponował mi. Żałuję teraz, że nie dociekałem wtedy i później (kiedy jeszcze żył dziadek), kim był ten żołnierz. Moja mama podejrzewa, podobnie jak jej zmarła już starsza siostra (która była „kopalnią” wiedzy rodzinnej), że jest to być może pierwszy mąż ich babci **Anieli Jopek**.

Nazywał się Paško i zginął lub zmarł podczas I wojny światowej. Wszystko by się zgadzało, gdyż ich mama **Maria** miała przyrodną siostrę. Aby to potwierdzić, wskazane by było zrobić małą kwerendę w księgach parafialnych. Być może poproszę o to w niedalekiej przyszłości naszego księdza proboszcza.

Trzecia fotografia (fot. nr 3) też przedstawia żołnierzy C.K. Monarchii Austro-Węgierskiej z okresu I wojny światowej. To zdjęcie było mi nieznane do czasu odnalezienia w archiwum kuzyna w 2018 r. W tym przypadku jest przynajmniej pewnik, że jednym z dwóch wąsaczy jest mój pradziadek **Franciszek Gąsecki**, ale który to z nich? Tego na sto procent nie można już dzisiaj ustalić. Z podobieństwa rysów twarzy i postury do jego potomków stawiamy na tego z prawej strony. Mimo że pradziadek urodził się i mieszkał w Dynowie, to miał także kilkuletni epizod życia związany z Tyczynem. Zamieszkiwał tutaj i pracował przy dworze jako mistrz kowalstwa. Z zachowanych dokumentów wynika, że przebywał w Tyczynie wraz z rodziną w latach 1927–1929, dopóki nie wybudował nowego domu z kuźnią w Dynowie. Zapewne wtedy jego syn **Feliks**, a mój dziadek, poznał swoją przyszłą żonę **Marię Jopek**.

Dodam jeszcze jako ciekawostkę, że pradziadek **Franciszek Gąsecki** powrócił z niewoli rosyjskiej jesienią 1918 r., po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Wspominając kilkuletni pobyt na Syberii, mówił, że było mu tam dobrze. Jako kowal miał pracę i mógł coś zarobić. Dzięki temu miał lepsze warunki do przeżycia w niewoli, a co najważniejsze - nie cierpiał głodu. Chyba dlatego też dziadek mówił – porównując warunki życia w Galicji (z czasów tzw. biedy galicyjskiej) sprzed niewoli do życia na Syberii - że zaborcza carska Rosja to był kraj miodem i mlekiem płynący.

Fot. 4

Ostatnie zdjęcie (fot. nr 4) jest słabej jakości, ale przedstawia nieistniejącą już charakterystyczną zabudowę przedwojennego Tyczyna na dzisiejszych plantach. Jest to tzw. „jatką” - sklepik zajmujący się sprzedażą mięsa i wyrobów wędliniarskich. Mężczyzna w białym fartuchu to **Tomasz Paško** (mój wujek), który trudnił się w tym czasie masarstwem i wyrabiał wędliny. Pamiętam jego i ciocię **Jadwigę**, jak mieszkali w starej kamienicy w latach 60. i 70. ubiegłego wieku,

która stała w miejscu dzisiejszego Urzędu Miejskiego. Prowadzili oni tam przez długie lata sklep spożywczy, a obok istniała piwiarnia pana Matuły.

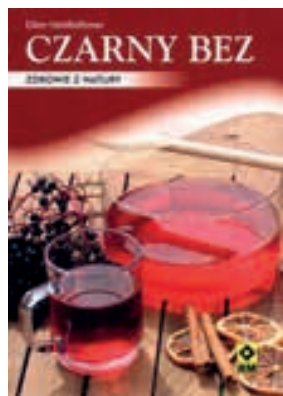
W następnym odcinku przedstawię ten właśnie fragment dawnego Tyczyna.

Tekst: **Krzysztof Chmielowski**

Bez czarny - nazywany również bzem lekarskim, aptecznym, hyćką lub bżowiną - najczęściej występuje w formie drzewa lub krzewu. Ma niewielkie wymagania glebowe, dlatego jest bardzo rozpowszechniony niemal na całym świecie. W Polsce kwitnie od drugiej połowy maja do pierwszej połowy czerwca. Ma kwiaty lekko żółtawe, które zebrane są w szerokie baldachy. Na przełomie sierpnia i września krzew ten owocuje małymi, kulistymi jagodami o intensywnej czarnej barwie. Owoce mają słodki, mdły smak i są źródłem wielu cennych substancji prozdrowotnych o właściwościach przeciwzapalnych, przeciwbakteryjnych i antyoksydacyjnych. Ostatnie lata przyniosły także doniesienia odnośnie wyciągu z czarnego bzu, który wykazuje działanie przeciwnowotworowe.

Czarny bez – uważany za najstarszą z roślin leczniczych - znalazł zastosowanie w przemyśle farmaceutycznym, kosmetycznym i branży spożywczej. Jego właściwości zdrowotne są bardzo szerokie: podnosi odporność organizmu, działa przeciwzapalnie, łagodzi objawy grypy i przeziębienia, kaszel i ból gardła, pomaga w leczeniu infekcji dróg moczowych, działa przeciwbólowo, przeciwbakteryjnie i przeciwwirusowo. Czarny bez zawiera witaminę C oraz witaminy z grupy B, dzięki czemu pomaga m.in. w walce z napięciem i stresem.

Kwiaty i owoce czarnego bzu różnią się nieco wartością składników prozdrowotnych. W kwiatach czarnego bzu znajdziemy m.in.: flawonoidy, fenolokwasy, triterpeny, sterole, olejki eteryczne. Zaś w owocach czarnego bzu głównymi składnikami wpływającymi na nasze zdrowie są: antocyjany, kwasy organiczne, pektyny oraz witaminy: C i z grupy B. Możemy bezpiecznie korzystać z dobrodziejstw czarnego bzu, pamiętając o właściwym przygotowaniu tej leczniczej rośliny. **Uwaga!** Surowy czarny bez zawiera sambunigrinę. To związek toksyczny, który silnie drażni przewód pokarmowy, prowadząc do biegunki. Jednak podczas przetwarzania (suszenia i obróbki termicznej) sambunigrina ulega rozkładowi i roślinę możemy stosować bez obaw.

Czarny bez. Zdrowie z natury to książka, którą można wypożyczyć w MiG BP w Tyczynie

z kwiatów czarnego bzu, które należy zalać wrzątkiem. Z owoców czarnego bzu możemy przygotować: dżemy, soki, powidła i kompoty.

Szeroki zakres działania oraz możliwość stosowania czarnego bzu przy wielu dolegliwościach to dowód na bogactwo cennych substancji zawartych w jego kwiatach i owocach. W aptekach, zielarniach i sklepach ze zdrową żywnością możemy znaleźć soki i syropy z kwiatu czarnego bzu. Roślina ta jest także składnikiem wielu ziółowych herbat i mieszanek do przygotowywania naparów. Sami możemy przygotować smaczne i zdrowe przetwory z czarnego bzu, które w okresie sprzyjającym przeziębieniom zadbają o naszą odporność. Doskonale na katar sprawdzają się np. inhalacje

Przepis na sok z kwiatów czarnego bzu

Kwiaty na sok najlepiej zebrać na początku czerwca, ze stanowisk z dala od ruchu ulicznego. Ścinamy całe baldachy, które po zebraniu warto zostawić na kilka godzin w ciemnym, suchym i przewiewnym miejscu, by pozbyć się owadów. Można również przepłukać je zimną wodą. Bardzo dobrze oddziela się kwiaty od łodyżek za pomocą widelca.

Składniki na syrop: 40-50 baldachów kwiatów czarnego bzu, 1 litr wody, 1 kilogram cukru.

Sposób przygotowania. Z baldachów usuwamy zielone łodyżki i tak przygotowane kwiaty zalewamy wrzątkiem i odstawiamy do ostygnięcia. Po oziębieniu wkładamy wywar do lodówki na minimum 12 godzin, następnie cedzimy kwiaty przez sito lub gazę, do wody dodajemy cukier, pamiętając, by dokładnie go rozpuścić. Doprowadzamy wywar do wrzenia i przelewamy do przygotowanych wcześniej buteleczek (powinny być wyparzone wrzątkiem i suche). Jeśli się uda, butelki lub słoiki najlepiej postawić do góry dnem, aż do całkowitego wystygnięcia soku. Możemy dodać do wywaru sok z cytryny, który nada mu nieco kwaskowości.

Bez czarny stosowany jest również w kosmologii, np. w postaci olejku, który wygładza cellulit. Witamina C zawarta w tej roślinie wspomaga produkcję włókien kolagenowych i jest bardzo przydatna w walce z cellulitem. Dodatkowo przeciwzapalne działanie flawonoidów i rutyny uszczelnia naczynka włosowate, a także zwiększa elastyczność ich ścianek. Aby pozbyć się cellulitu, najlepiej jednocześnie stosować kąpiele z dodatkiem odwaru z owoców, pić napar z kwiatów, ale przede wszystkim regularnie masować ciało olejkami z czarnego bzu. Przeciwwapalne właściwości czarnego bzu doskonale sprawdzają się w pielęgnacji skóry podrażnionej i zanieczyszczonej, z węgami. Bardzo pomocne są tu oczyszczające parówki lub łagodzące okłady. Wykorzystuje się do nich kwiaty czarnego bzu, które można samemu zebrać, wysuszyć w ciemnym miejscu i potem przechowywać w papierowych lub płóciennych torebkach.

Źródła:

- A. Ożarowski, W. Jaroniewski, *Rośliny lecznicze i ich praktyczne zastosowanie*,
- A. Skarżyński, *Zioła czynią cuda*,
- B. Kuźnicka, M. Dziak, *Zioła i ich zastosowanie*,
- farmaceuta-radzi.pl,
- www.zikodlazedrowia.org,
- zywienie.abczdrowie.pl,
- www.apteka-gemini.pl.

Rubrykę redaguje:

Anna Pondo

- nauczyciel w SP w Tyczynie,
 pasjonatka ekologii i zdrowej żywności

Przemoc domowa w dobie epidemii

Koronawirus wymógł istotne zmiany w życiu całego społeczeństwa. Zostały zamknięte placówki edukacyjne, miejsca pracy, kina itp. Nałożono różne zaostrożenia podczas robienia zakupów, spacerów. Wszystkich zachęca się do pozostania w domu. I chociaż ostatnimi czasy następuje rozluźnianie niektórych wytycznych, np. otwarcie galerii, przedszkoli, to sporo ograniczeń zostało i wiele osób oraz rodzin przebywa w ścisłych kwarantannach. Niestety, dla niektórych jest to duże wyzwanie. To szczególnie ciężki czas dla tych, dla których dom wcale nie jest najbezpieczniejszym miejscem - czyli dorosłych i dzieci, które właśnie w czterech ścianach są ofiarami przemocy domowej. Doniesienia medialne z Chin, Niemiec czy Włoch pokazują, że narzucone ograniczenia wzmogły zjawisko przemocy domowej. Problem ten nie omija także naszego kraju.

Jaki rodzaj przemocy mogą doświadczać ofiary?

Czas epidemii sprzyja występowaniu przemocy, której wszystkie rodzaje mogą doświadczać ofiary podczas pobytu w domu.

- **Przemoc fizyczna** to intencjonalne działanie z użyciem siły, naruszające nietykalność cielesną. Powoduje uszkodzenie ciała lub niesie takie ryzyko. Są to zachowania takie jak: uderzanie, kopanie, popychanie, podduszenie, policzkowanie, szarpanie za włosy itp.
- **Przemoc psychiczna** to naruszanie godności drugiej osoby i zadawanie cierpienia psychicznego poprzez np.: wyśmiewanie, obrażanie, znęcanie się, poniżanie, stosowanie groźb, oczernianie itp. Przemoc psychiczna nie zostawia widocznych śladów na ciele, przez co jest trudniejsza do wykrycia. Często towarzyszy przemocy fizycznej i niesie za sobą równie poważne skutki.
- **Przemoc seksualna** to zmuszanie do niechcianych zachowań mających na celu zaspokojenie potrzeb seksualnych sprawcy. Można tutaj zaliczyć m.in.: gwałt, molestowanie, obmacywanie, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, zmuszanie do współżycia z innymi osobami itp.
- **Przemoc ekonomiczna** polega na używaniu pieniędzy lub innych wartościowych rzeczy ofiary. Celem tej przemocy jest uzależnienie finansowe i sprawowanie kontroli przez sprawcę. Może przejawiać się w następujących zachowaniach: ograniczanie dostępu do środków finansowych, niełożenie na utrzymanie rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy, sprzedawanie rzeczy, okradanie, zaciąganie kredytów bez wiedzy współmałżonka itp.
- **Zaniedbanie** to naruszenie obowiązku opieki ze strony najbliższych. Dotyczy najczęściej dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Przejawia się jako zaniedbanie potrzeb żywieniowych, medycznych, higienicznych i psychicznych, np. niedostarczanie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, niewłaściwa opieka, narażenie na niebezpieczeństwo, ograniczanie dostępu do kuchni czy łazienki.

Dlaczego sprawcom przemocy sprzyja izolacja?

Sprawcy przemocy wykorzystują do manipulacji wiele mechanizmów psychologicznych mających na celu dominację i kontrolę nad ofiarą. Jednym z nich jest zjawisko **prania mózgu**, czyli systematyczne wpływanie na myślenie, poglądy, uczucia i postawy drugiej osoby. Najczęściej używane metody prania mózgu to: **poniżanie, degradacja, groźby, demonstracja wszechmocy, sporadyczne okazywanie pobłażliwości**, a także **izolacja**.

Izolacja polega na stopniowym odcinaniu osoby od kontaktów z innymi. Sprawca krytykuje rodzinę, złości się, gdy ofiara spotyka się ze znajomymi lub rozmawia przez telefon. Pod wpływem nieustannych nacisków dręczone osoby rezygnują całkowicie z kontaktów z innymi, a nawet porzucają pracę. W ostateczności ofiara zostaje odcięta od pomocy z zewnątrz. Podobnie w dobie epidemii ograniczone kontakty z innymi ludźmi, praca zdalna, przebywanie na opiece nad dziećmi – wszystko to wpływa na odcięcie ofiar przemocy od świata zewnętrznego i bezpośredniego szukania wsparcia czy pomocy.

Izolacja, strach, ciągła niepewność oraz napięta atmosfera wpływają na zachowanie agresywne wśród osób dorosłych, które z czasem mogą skutkować pojawieniem się przemocy. Izolacja oddziałuje też bezpośrednio na sprawców przemocy, którzy już wcześniej znęcali się nad swoimi rodzinami. Przemocnicy są sfrustrowani ograniczeniami, a zarazem stają się bardziej zuchwali, gdyż są przekonani o tym, że są bezkarni, a ich czyny w obecnym czasie nie wyjdą na jaw.

Zmiany w prawie

30 kwietnia br. Sejm uchwalił **ustawę antyprzemocową**. Na jej mocy sprawcy przemocy domowej będą natychmiast odseparowani od swych ofiar. Nowe regulacje przewidują, że sprawca przemocy fizycznej zagrażającej życiu lub zdrowiu domowników będzie musiał opuścić wspólne mieszkanie. Nakaz opuszczenia mieszkania będzie obowiązywać przez 14 dni. Sąd będzie mógł przedłużyć ten okres na wniosek ofiary. Policja będzie też mogła wydać wobec przemocnika zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz kontrolować, czy zakaz ten jest stosowany.

Gdzie szukać pomocy?

W sytuacjach bezpośredniego narażenia zdrowia i życia należy wzywać policję, dzwoniąc pod nr **997** lub numer alarmowy **112**. Istnieje też wiele infolinii, gdzie można uzyskać pomoc, np. **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (801-12-00-02)** czy **Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (116-111)**.

Mieszkańcy powiatu rzeszowskiego, u których pojawiają się trudności emocjonalne w związku z zaistniałą sytuacją, mogą skorzystać z telefonicznego specjalistycznego wsparcia oferowanego przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie** pod nr. tel. **519-585-636** (poniedziałek w godz. 8.00–16.00, wtorek - piątek w godz. 12.00–20.00) oraz pomocy w sprawach prawnych pod nr. tel. **519-585-761**, a także uzyskać porady w sprawach dotyczących przemocy od pracowników **Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnem** (nr tel. **518-736-839**) oraz otrzymać wsparcie psychologiczne (tel. **885-696-640**).

Tekst: **Joanna Kiszka** – psycholog OIK w Górnem

Źródła:

- J. Helios, W. Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2017;
- M. Ciesielka, *Rodzaje, formy i cykl przemocy w rodzinie*, Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, nr 12(3)/2014;
- <https://fdds.pl/kwarantanna-nie-izoluje-od-przemocy-rusza-nowa-kampania-fundacji-dajemy-dzieciom-sile-za-drzwiemi/>;
- <http://www.niebieskalinia.info/index.php/ofiary-przemocy/dorosly-1/charakterystyka/33-pranie-mozgu>;
- <https://www.niebieskalinia.pl/edukacja/serwis-informacyjny/6713-rzecznik-praw-obywatelskich-o-zapewnieniu-prawidlowego-funkcjonowania-systemu-wsparcia-dla-ofiar-przemocy-domowej>;
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ustawa-antyprzemocowa-niemal-jednoglosnie-przyjeta-przez-sejm>.

Przedsiębiorcy – płatnicy, którzy opłacili składki za marzec i spełniają warunki do zwolnienia z opłacania składek, mogą wnioskować o zwrot nadpłaty.

Zwolnienie z opłacenia składek może dotyczyć tylko składek nieopłaconych. Wielu przedsiębiorców zapłaciło składki za marzec, jedni zrobili to omyłkowo, a inni świadomie obawiając się zaległości na koncie składkowych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zwrócić te składki.

Tzw. tarcza antykryzysowa, która weszła w życie na początku kwietnia, dała prawo niektórym firmom do zwolnienia z nieopłaconych składek za marzec, kwiecień i maj br. Mowa o przedsiębiorcach, którzy płacą składki tylko za siebie i mają przychód do 15 681 zł oraz przedsiębiorcach, którzy zatrudniali do 9 ubezpieczonych.

Od 18 kwietnia zwolnienie ze składek objęło szerszą grupę firm. Obecnie z ulgi mogą skorzystać również spółdzielnie socjalne, natomiast przedsiębiorcy, którzy zgłaszali do ubezpieczeń od 10 do 49 osób, są zwolnieni z połowy należnych składek.

Należy pamiętać, że zwolnienie dotyczy tylko składek nieopłaconych. Wyjątkiem są składki za marzec. Jeśli - na przykład - spółdzielnia socjalna opła-

ciła składkę za marzec, a następnie zawnioskowała o zwolnienie z opłacenia składek za miesiące marzec – maj, będzie mogła złożyć wniosek o zwrot opłaconej za marzec składki.

Przedsiębiorca, który złożył wniosek o zwolnienie ze składek za trzy miesiące od marca do maja 2020 r. i jednocześnie opłacił składkę za marzec, może wnioskować do ZUS o wypłatę nadpłaconych środków. Jest tylko jeden warunek: należy złożyć wniosek najpóźniej przed upływem terminu płatności składek za kwiecień, czyli przed 10 lub 15 maja.

Aby uzyskać zwrot składki za marzec, płatnik nie może mieć zaległości wobec ZUS za okresy wcześniejsze. Jeśli przedsiębiorca nie zawnioskuje o zwrot środków, to nadpłata za marzec rozliczy się na składki za kwiecień, a za kwiecień i maj podlegają zwolnieniu tylko składki jeszcze nieopłacone.

Wypełniając wniosek, należy zwrócić uwagę, aby podać wszystkie dane prawidłowo. Ważne jest również podanie numeru telefonu, który ułatwi kontakt w przypadku pojawienia się wątpliwości. Wzór wniosku można pobrać ze strony: **www.zus.pl** (wniosek RZS-P). Może być on złożony poprzez Platformę Usług Elektronicznych ZUS (wniosek EZS-P), wysłany pocztą lub wrzucony do specjalnych pojemników w placówkach Zakładu. Najczęstszą formą przesyłania dokumentów do ZUS jest forma elektroniczna, czyli poprzez PUE ZUS.

Z wnioskiem o emeryturę lub rentę możesz wystąpić później

Osoby, które z różnych przyczyn nie mogą lub nie chcą składać wniosków o emeryturę, rentę lub ich przeliczenie w okresie epidemii, mogą zrobić to w późniejszym terminie. Nie utracą przy tym wypłaty za wcześniejsze miesiące, jeśli do wniosku dołączą stosowne oświadczenie.

W oświadczeniu należy wskazać datę, od której oczekuje się przyznania prawa do świadczenia. Data ta nie może być wcześniejsza niż 1 marca 2020 r. Wniosek wraz z oświadczeniem można złożyć najpóźniej w terminie do 30 dni od upływu stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Na wskazany w oświadczeniu wcześniejszy dzień, od którego ubiegamy się o świadczenie, muszą być spełnione wszystkie warunki do jego przyznania. Oświadczenie musi być opatrzone datą i podpisem.

Prawo np. do emerytury przyznawane jest zwykle od miesiąca, w którym został złożony wniosek. Na podstawie przepisów, które weszły w życie 18.04.2020 r. (art. 73 pkt 68 ustawy z dnia 16.04.2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, Dz.U. z 2020 r. poz. 695), możliwe jest przyznanie, przeliczenie lub podjęcie wypłaty świadczenia za cały okres epidemii.

Oznacza to, że jeśli zainteresowany złoży wniosek o emeryturę np. w lipcu, ale warunki do emerytury spełnił już w marcu, będzie miał prawo do świadczenia od marca, o ile do składanego w lipcu wniosku o emeryturę dołączy stosowne oświadczenie wyrażające wolę uzyskania świadczenia od marca.

Należy przy tym pamiętać, że prawo do emerytury to nie to samo co prawo do jej wypłaty. Przy wypłacie emerytury konieczne jest rozwiązanie stosunku pracy. Wówczas ZUS, w zależności od daty jego rozwiązania, wypłaci stosowne wyrównanie.

Trzeba zwrócić uwagę, że dla ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy istotnym będzie spełnienie wszystkich warunków ustawowych. W tym ustalenie daty powstania niezdolności do pracy.

Załóżmy, że zainteresowany np. w lipcu występuje z wnioskiem o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Warunki stażowe ma spełnione na 1.03.2020 r. Do lipcowego wniosku o rentę składa oświadczenie, że wnosi o ustalenie prawa do renty od 1.03. Jednak zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika niezdolność do pracy powstała 1.05 br. W takiej sytuacji renta z tytułu niezdolności do pracy, o którą wnioskowano w lipcu, będzie mogła zostać wypłacona od maja, czyli od momentu, w którym spełnione zostały wszystkie warunki ustawowe.

Regulacja pozwalająca na późniejsze złożenie wniosku o świadczenie nie ma zastosowania do świadczeń przyznawanych w drodze wyjątku, do których należą również rodzicielskie świadczenia uzupełniające.

Rubrykę redaguje:

Wojciech Dyla

- regionalny rzecznik ZUS
w województwie podkarpackim

Dekalog bezpiecznego turysty

Przedstawiamy rekomendacje Polskiej Organizacji Turystycznej po uzgodnieniach z Głównym Inspektorem Sanitarnym dla osób planujących wyjazdy w celach turystyczno-wypoczynkowych (**stan na 6.05.2020 r.**).

1. W podróż wybieraj się tylko wtedy, kiedy jesteś zdrowy. Jeżeli źle się czujesz, masz gorączkę, kaszel lub inne objawy wskazujące na możliwość zakażenia koronawirusem – zostań w domu, skontaktuj się z organizatorem wyjazdu i spróbuj go przełożyć lub – w ostateczności – odwołać.

2. Podróżuj z osobami, z którymi spędzasz czas na co dzień. Jeżeli możesz, to wyjeżdżaj z osobami, z którymi mieszkasz w jednym gospodarstwie domowym i / lub spędzasz czas na co dzień. Unikaj bliskiego kontaktu z innymi ludźmi, a jeśli jesteś w miejscach publicznych, gdzie przebywają inni, pamiętaj o dystansie społecznym minimum 2 metry oraz zakrywaniu ust i nosa.

3. Zachowaj bezpieczeństwo w środkach transportu. W przypadku korzystania z transportu zbiorowego, stosuj się do obowiązujących zasad i zaleceń. Zakrywaj usta i nos. Staraj się unikać tłoku i godzin szczytu. Często dezynfekuj ręce. Jeżeli przemieszczasz się samochodem razem z osobami, z którymi mieszkasz, nie masz obowiązku zakrywania ust i nosa.

4. Stosuj się do zasad obowiązujących w obiektach. Zapoznaj się i stosuj do zasad odnoszących się do bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego we wszystkich odwiedzanych miejscach: obiektach noclegowych, obiektach gastronomicznych, atrakcjach turystycznych.

5. Sprawdź w miejscu zakwaterowania, w jakim zakresie świadczą usługi. W tej chwili w hotelach i obiektach noclegowych ograniczona zostaje nadal działalność restauracji hotelowych i przestrzeni rekreacyjnych. Siłownie, sale pobytu i baseny pozostają zamknięte. Natomiast restauracje hotelowe mogą wydawać posiłki gościom hotelowym do pokoju. Aktualne informacje o ograniczeniach dotyczących działalności hoteli i innych miejsc noclegowych znajdziesz na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju.

6. Spędzaj czas w sposób zgodny z zasadą zachowania dystansu społecznego. Podczas podróży i pobytu w odwiedzanym miejscu wybieraj takie aktywności i sposoby spędzania czasu, które umożliwiają zachowanie dystansu społecznego, tj. odległości min. 2 metry osoby od osoby. Unikaj skupisk ludzkich. Pamiętaj o obowiązującym obecnie zakazie organizowania zgromadzeń oraz imprez. Noś w miejscach publicznych osłonę ust i nosa.

7. Sprawdź, czy atrakcja turystyczna jest dostępna. Planując wyjazd, weź pod uwagę, że nie wszystkie atrakcje turystyczne funkcjonują. Sprawdź to, dzwoniąc do niej lub sprawdzając na ich stronach w Internecie.

8. Jeżeli zachorujesz podczas wyjazdu, zastosuj się do obowiązujących zasad i zaleceń. Jeżeli podczas podróży lub pobytu w odwiedzanym miejscu źle się poczujesz i zaobserwujesz u siebie takie objawy jak: gorączka, kaszel lub inne, wskazujące na możliwość zakażenia koronawirusem, zastosuj się do zasad wskazanych na stronie internetowej: www.gov.pl/web/koronawirus, pozostań w pokoju oraz poinformuj o tym obsługę obiektu, w którym przebywasz.

9. Stosuj się do aktualnych zasad i ograniczeń. Zachowaj dystans społeczny wynoszący minimum 2 metry osoba od osoby, zasłaniaj usta i nos w miejscach publicznych, w miarę możliwości wybieraj płatności bezgotówkowe, często myj lub dezynfekuj ręce. Pamiętaj, że najbardziej wiarygodnym źródłem informacji o obowiązujących aktualnie zasadach i ograniczeniach są strony: www.gov.pl/web/koronawirus i www.gis.gov.pl.

Źródło: pot.gov.pl

GŁOS TYCZYNA

- miesięcznik redaguje Kolegium w składzie: **Alicja Kustra** - redaktor naczelna, **Zofia Matys**, **Ewa Kocur**, **Elżbieta Domino**, **Agnieszka Rożek-Janda**. Stali współpracownicy: **Dorota Michalak**, **Monika Dziadura**, **Anna Pondo**, **Anita Drązek**, **Beata Byczyńska-Gruca**.

Wydawca: Urząd Miejski w Tyczynie przy współudziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej.
Adres Wydawcy: Urząd Miejski, 36-020 Tyczyn, ul. Rynek 18, tel. (17) 22-19-310, e-mail: glostyczyna@tyczyn.pl; www.tyczyn.pl;
Adres redakcji, korekta tekstów: MiGBP w Tyczynie, ul. Mickiewicza 1, 36-20 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410. **Skład i łamanie, druk:** Kan Media Agencja Reklamy Kucharski Adriano, ul. Jaśminowa 1/4, 35-604 Rzeszów, tel. 506-744-345. **Redakcja** zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich Autorów, a nie Wydawcy.

ISSN 1231-4609

GŁOS DLA DZIECI

Oprac. **MIGBP w Tyczynie** (www.tyczyn-biblioteka.pl), Dodatek do 5. numeru „Głosu Tyczyna” (5/2020)

Rozwiąż krzyżówkę obrazkową. Hasło utworzą litery z kolorowych pól.

Tutaj wpisz hasło:

4

18

9

7

15

13

1

2

5

6

11

16

3

8

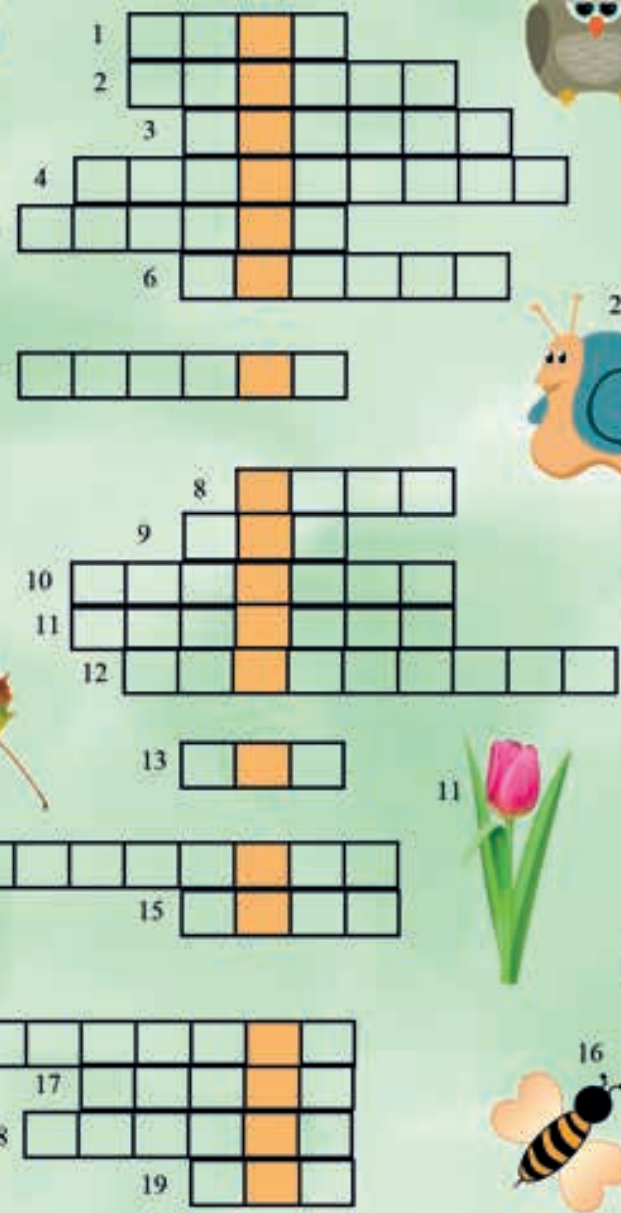
10

14

17

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

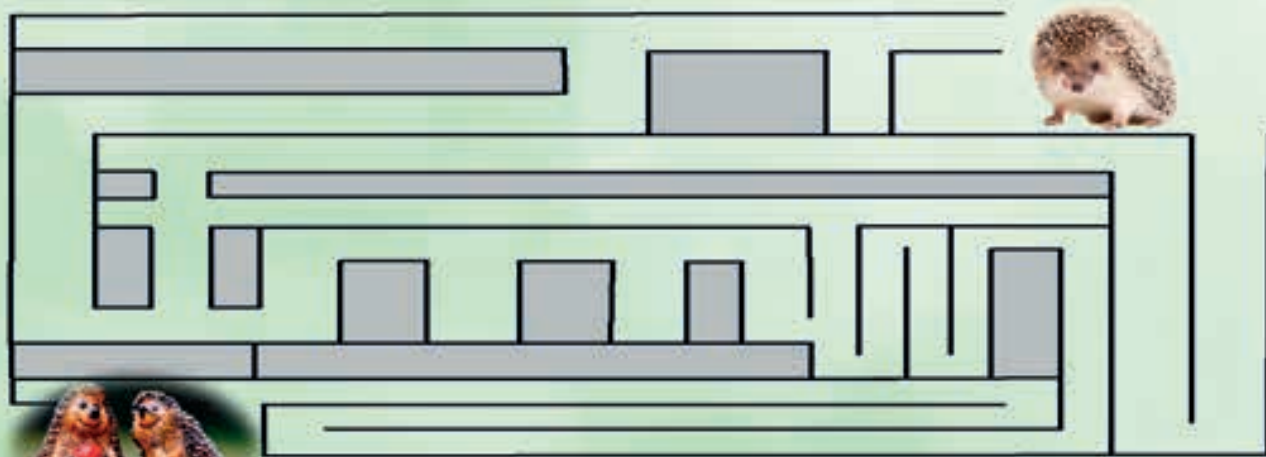

12

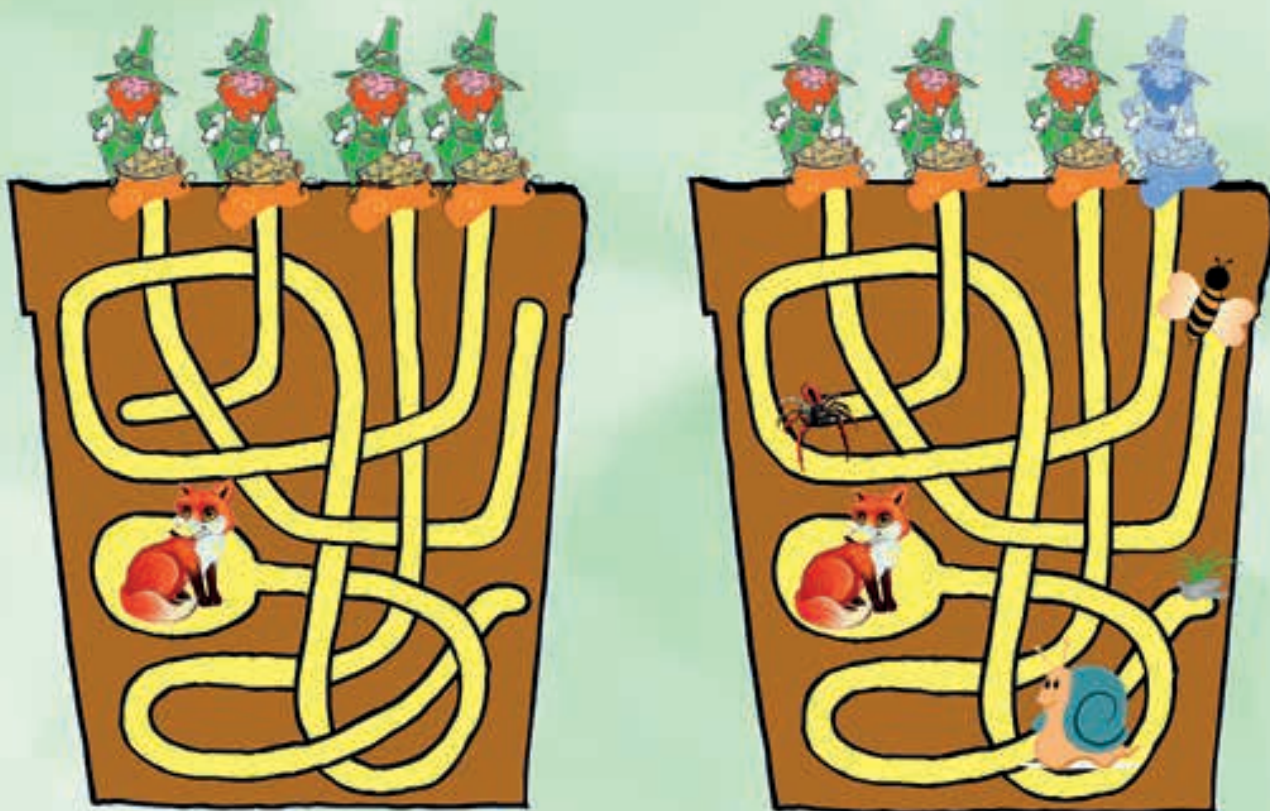

19

Mały jeżyk się zgubił. Pomóż mu znaleźć drogę do rodziców.

Znajdź pięć różnic między obrazkami.

   Kącik Czytelnika

Zespół Szkół w Tyczynie Liceum Ogólnokształcące

ul. Grunwaldzka 25
36-020 Tyczyn

tel./fax 17 22 19 362, 17 22 19 221

e-mail: zespols@intertele.pl

www.zs-tyczyn.szkoły.itl.pl

**W roku szkolnym 2020/2021 zapraszamy
absolwentów VIII klasy szkoły podstawowej
do klas pierwszych Liceum Ogólnokształcącego**

NOWOŚĆ !!!

* **klasa penitencjarna**

(we współpracy z Zakładem Karnym w Rzeszowie i Podkarpacką Służbą Więzienną; uczniowie uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w szkole i w zakładzie karnym, zapoznają się z funkcjonowaniem zakładów karnych, środkami oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych, zdobywają wiedzę i umiejętności z zakresu kryminologii, kryminalistyki, sportów walki, elementów musztry)
przedmioty rozszerzone: język angielski, historia / geografia, wiedza o społeczeństwie

* **klasa policyjna**

(we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie; uczniowie uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez funkcjonariuszy Policji, zapoznają się z funkcjonowaniem Policji oraz zdobywają wiadomości i umiejętności z zakresu prawa karnego, ruchu drogowego, zasad pracy dochodzeniowej i śledczej, kryminalistyki, technik samoobrony i sportów walki)
przedmioty rozszerzone: język angielski, geografia, wiedza o społeczeństwie

* **klasa językowo-prawna**

przedmioty rozszerzone: język angielski, historia, wiedza o społeczeństwie
dodatkowe zajęcia z zakresu prawa oraz funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości

Naszym uczniom zapewniamy:

- ✓ wiele dodatkowych zajęć, które pozwalają rozwijać zainteresowania i ułatwiają podjęcie decyzji o kierunku dalszego kształcenia i wyborze zawodu,
- ✓ dużo wyjazdów edukacyjnych, wycieczek oraz imprez szkolnych,
- ✓ możliwość aktywnego działania w różnych organizacjach i uczestnictwa w akcjach społecznych oraz wolontariacie,
- ✓ naukę w systemie jednozmianowym.

Szczegółowe informacje dotyczące naboru zamieszczone zostały na stronie internetowej szkoły

*cudze chwalicie,
swoje poznajcie*

podkarpackiebazarek.podrb.pl

Portal Podkarpacki e-bazarek stworzony został przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale z myślą o rolnikach i konsumentach.

*DZIĘKI PODKARPACKIEMU
e-bazarkowi*

- **bezpłatnie zarejestrujesz** swoje ogłoszenie
- zyskasz **darmową promocję**
- znajdziesz **ciekawe oferty**
- **łatwo sprzedasz** swój towar
- kupisz produkty w cenach producenta, **bez marży**

JAK SIĘ ZGŁOSIĆ?

Rejestracja na stronie podkarpackiebazarek.podrb.pl

e-mail: podkarpackiebazarek@podrb.pl

Infolinia: **690 119 848**

